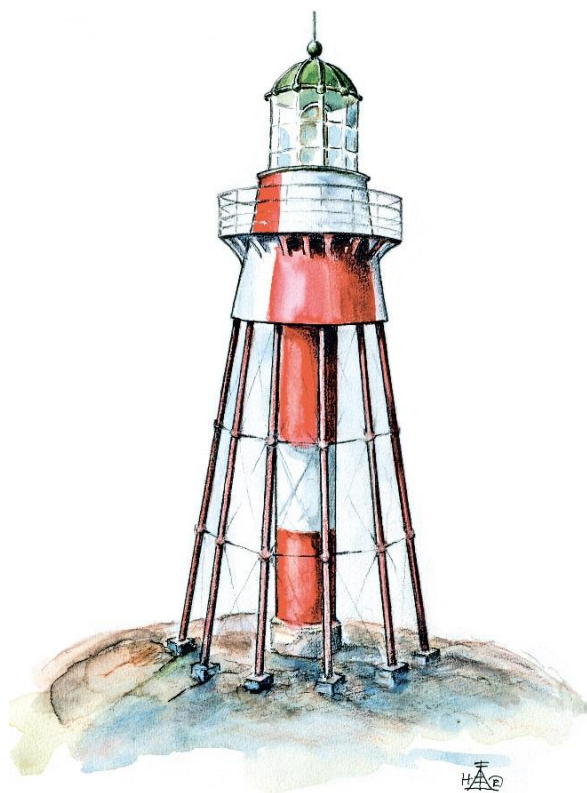

Budget 2026

plan för 2027-2028

2025-06-02

Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna

Innehåll

Sammanfattning	2
Ekonomiska ställningstaganden i budgeten	4
Förvaltningsberättelse	5
Översikt över verksamhetens utveckling	5
Den kommunala koncernen	6
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	7
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	12
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	15
Budgeterat balanskravsresultat	28
Räkenskaper	29
Resultatbudget	29
Balansbudget	29
Kassaflödesbudget	30
Driftsbudget och politiska prioriteringar	31
Sektorernas ramförändringar mellan åren	33
Affärsdrivande verksamheter	34
Investeringsbudget	35
Exploateringsbudget	36
Orustbostäder	37
Förslag till kommunfullmäktiges beslut	38

Sammanfattning

Budgeten har tagits fram av den politiska ledningen, Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna för Orust kommun.

Global osäkerhet får konsekvenser

Omvärlden har de senaste åren varit turbulent. Sedan slutet av 2024 har den globala ekonomiska osäkerheten ökat och handelskonflikten som USA har inlett, dämpar både handel och tillväxt.

För Sveriges kommuner ser de ekonomiska förutsättningarna bättre ut efter två tuffa år, trots att den förutspådda konjunkturuppgången bromsat in. Bakom detta ligger bland annat minskade pensionskostnader på grund av en lägre inflationstakt.

De demografiska utmaningarna ökar alltmer. Den svaga befolkningstillväxten med färre födda barn och kraftig ökning av antal äldre, ställer stora krav på förändringar och anpassningar för kommuner och regioner.

För Orust kommun ser ekonomin bättre ut igen, efter den låga resultatnivån under 2024. För 2025 och framåt ligger resultatnivåerna i nivå med de finansiella målen.

Trots flera år av omvärldens oroligheter har kommunens ekonomi utvecklats mycket positivt under lång tid. Höga resultatnivåer samtidigt som satsningar har skett i verksamheten, skattesänkningar under flera år, en god budgetföljsamhet och en befolkningsökning är positiva signaler på en god ekonomisk utveckling.

Satsningar och skattesänkning

Den röda tråden i majoritetens budget är att fortsätta utveckla Orust för allas bästa – genom ökad tillgänglighet, bättre service, ett aktivt och trivsamt uteliv, samt ett tydligt ansvarstagande och ett hållbart tänk med sund, stabil och långsiktig ekonomisk styrning.

Alla barn och unga ska ges den bästa starten i livet. Kommunen ska erbjuda god vård och omsorg nära invånarna. Nya bostadsområden växer fram och våra tätorter blir alltmer attraktiva och trivsamma.

Budgeten för 2026 med plan för 2027-2028 innehåller fortsatta satsningar i verksamheterna och en hög investeringstakt med fokus på framtiden. Budgeten innehåller också en ambition om fortsatta skattesänkningar. Skattesatsen, som varit hög i jämförelse med andra

kommuner, sänktes under förra mandatperioden med 1 krona. Målet för innevarande mandatperiod är att sänka skattesatsen med ytterligare 50 öre. Hittills har skatten sänkts med 30 öre sedan 2023. I budgetförslaget för 2026 med plan för 2027 och 2028 ingår en skattesänkning med 10 öre år 2026 och 10 öre år 2027.

Budgeten för åren 2026 till 2028 innehåller satsningar för att möta ett ökat behov i vällfärden. Det handlar bland annat om resurser för volymökningar inom äldreomsorgen, ökad personaltätthet i förskolan och en ny gruppbostad inom LSS.

Även digitalisering, förbättrad kommunikation och kostnadsökningar inom räddningstjänsten beaktas i budgeten.

Utökad skötselansvar för allmänna platser, provtagning inom avfallsverksamheten och trafikstrategiska frågor är ytterligare områden som får förstärkta resurser.

Från och med år 2026 tillförs sektorerna 20,4 mnkr i satsningar och dessutom 44,6 mnkr i pris- och löneökningar. Från år 2027 tillförs ytterligare 6,7 mnkr i satsningar och från år 2028 ytterligare 3,2 mnkr. Sektorerna ska till år 2026 minska sin budgetram med -1,3 mnkr, år 2027 med ytterligare -4,9 mnkr och till år 2028 ytterligare -2,4 mnkr. Det avser tidigare satsningar som antingen inte längre behövs eller som ska arbetas in i ordinarie budgetram och minskning av budgetramen då antalet barn och elever i våra verksamheter minskar.

Kommunstyrelsen som verksamhetsnämnd tilldelas driftbudgetramar per sektor. Myndighetsnämnderna har inget planerings- eller verksamhetsansvar och tilldelas därför ingen budgetram.

Positiva resultat och god ekonomisk hushållning

Resultatet för 2026 budgeteras till ett överskott på 24,8 mnkr. Det motsvarar 2,0 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Resultatet budgeteras för år 2027 med ett överskott på 32,2 mnkr (2,5 %) och år 2028 35,4 mnkr (2,6 %). Resultatnivåerna innebär att det finansiella målet på mellan 2-4 % av skatteintäkter och statsbidrag uppnås.

Budgeten innehåller fem övergripande mål under tre målområden. De tre långsiktiga finansiella målen för god ekonomisk hushållning är utifrån förutsättningarna i budgeten möjliga att uppnå under hela planperioden.

Hög investeringsnivå och ökad låneskuld

Kommunen fortsätter den expansiva fasen med stora investeringar till följd. Under hela planperioden budgeteras en investeringsnivå på högst 525 mnkr, varav 200 mnkr år 2026.

Investeringarna fortsätter i nya vatten och avloppsledningar och två nya gruppbestäder inom LSS planeras. Investeringar sker också i omställningen till fastighetsnära insamling av förpackningar, nya cykelvägar, renovering av räddningsstationer och åtgärder på Ellös kaj.

Den höga investeringsnivån kräver behov av nyupplåning under planperioden. Låneskulden beräknas öka med högst 148 mnkr till totalt en nivå på 1 052 mnkr i slutet av år 2028. Mest nyupplåning sker åren 2026-2027 och avser lån till investeringar inom den affärsdrivande verksamheten. Numera tillhör mer än hälften av låneskulden den affärsdrivande verksamheten, främst VA. Andelen kommer att öka markant och utgöra större delen av låneskulden vid planperiodens slut.

Sektorernas budgetramar

Valnämnden får en ökad budgetram för år 2026 om 0,75 mnkr för att genomföra allmänna val till riksdag, region- och kommunfullmäktige. Ökningen återförs 2027. Ett nytt avtal för överförmyndarverksamheten träder i kraft i samband med ny mandatperiod vilket innebär minskade kostnader med 0,14 mnkr från 2027.

Sektor ledning och verksamhetsstöd tillförs en utökad budgetram på 3,2 mnkr från år 2026. Det avser kostnader för två digitaliseringstjänster 1,6 mnkr, digitaliseringspott 0,5 mnkr,

trafikstrateg 0,4 mnkr, kommunikatör 0,5 mnkr samt volymökning av friskvårdsbidraget med 0,2 mnkr.

Sektor lärande får en minskad budgetram från 2026 på -1,3 mnkr på grund av färre barn och elever i verksamheten samt egen finansiering av resursskolan. Från 2027 minskar budgetramen med -3,4 mnkr och från 2028 ytterligare -2,4 mnkr till följd av färre barn och elever. Från 2027 tillförs en utökad budgetram på 1,2 mnkr till ökad bemanning inom förskolan, vilken är den sista delen i en satsning på totalt 3,1 mnkr.

Sektor omsorg tillförs en utökad budgetram på 13,0 mnkr från 2026 och ytterligare 3,0 mnkr från 2027. Satsningar innefattar ökade kostnader för ekonomiskt bistånd 2,5 mnkr, volymökning under 2024 för hemtjänst 2,5 mnkr, nytt LSS-boende 5,0 mnkr från 2026 och ytterligare 3,0 mnkr från 2027. Därutöver kompenseras för framtida volymökning av antalet brukare inom hemtjänsten med 3,3 mnkr 2026, ytterligare 2,5 mnkr 2027 och ytterligare 3,2 mnkr 2028. Volymökningen innebär totalt 9,0 mnkr under hela planperioden.

Sektor samhällsutveckling tillförs en utökad budgetram på 2,2 mnkr från 2026. Men från 2027 är det bara 1,6 mnkr, det vill säga 0,6 mnkr lägre än för 2026. Sektorn kompenseras för lantmäteriförrättningar och markersättning i samband med övergång till kommunalt huvudmannaskap, vilket är en engångskostnad 2026. Övriga satsningar är 0,4 mnkr för ökade driftskostnader för kommunalt huvudmannaskap och räddningstjänsten 1,2 mnkr.

Affärsdrivande verksamhet – avfall tillförs 1,0 mnkr för kostnader för provtagning av de äldre avfallsdeponierna.

Ekonomiska ställningstaganden i budgeten

Följande ekonomiska ställningstagande ligger till grund för budgeten:

- Budgeten för planperioden har upprättats i enlighet med de riktlinjer som antagits för god ekonomisk hushållning. De långsiktiga målen nås under hela planperioden.
- Budgeten bygger på en sänkt skattesats med 10 öre under år 2026 och ytterligare 10 öre under år 2027, sammantaget 20 öre under planperioden och 50 öre under åren 2023-2027.
- Skatteintäkter och generella statsbidrag är beräknade på en befolkning som ökar med 25 invånare under planperioden. Den politiska ambitionen är högre och en ökad befolkning i åldern 25-64 år är avgörande för finansiering av den framtida välfärden.
- Den totala investeringsnivån (netto) begränsas till högst 200 mnkr år 2026, 175 mnkr år 2027 och 150 mnkr år 2028.
- För 2026 beräknas en nyupplåning ske med högst 58 mnkr och för hela planperioden med högst 148 mnkr.
- Internräntan höjs från 2,5 % för 2025 till 2,75 % för 2026, och preliminärt 3,0 % för år 2027 och 2028.
- Pris- och lönekomensationen följer SKR:s rekommendation.

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen syftar till att ge en övergripande bild av kommunens verksamhet och finansiella position för kommande budgetår samt de två efterföljande planeringsåren.

Översikt över verksamhetens utveckling

Mnkr	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	
Verksamhetens intäkter	311	244	250	256	262	
Verksamhetens kostnader	-1 405	-1 370	-1 432	-1 476	-1 528	
Skatteintäkter och statsbidrag	1 142	1 185	1 233	1 285	1 337	
Finansnetto	-31	-30	-26	-32	-36	
Årets resultat	17	30	25	32	35	
Soliditet	1	28,5%	26,9%	26,5%	26,8%	27,6%
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser		15,2%	14,4%	16,0%	17,1%	18,5%
Nettoinvesteringar	2	241	300	200	175	150
Självfinansieringsgrad	3	48,3%	34,1%	51,0%	64,5%	81,0%
Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag	4	1,5%	2,5%	2,0%	2,5%	2,6%
Långfristig skuld	5	951	1 140	1 222	1 285	1 312

1) **Soliditet** definieras som eget kapital dividerat med totalt kapital. Då kommunens pensionsskuld före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse, ger nyckeltalet soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser en helhetsbild av soliditetsmättet om hela pensionsförbindelsen låg redovisad som en skuld i balansräkningen.

2) **Nettoinvesteringar** definieras som bruttoinvesteringar med avdrag för de investeringsbelopp som finansierats med offentliga bidrag. Bruttoinvesteringar beräknas genom att summera anskaffning av immateriella och materiella anläggningstillgångar.

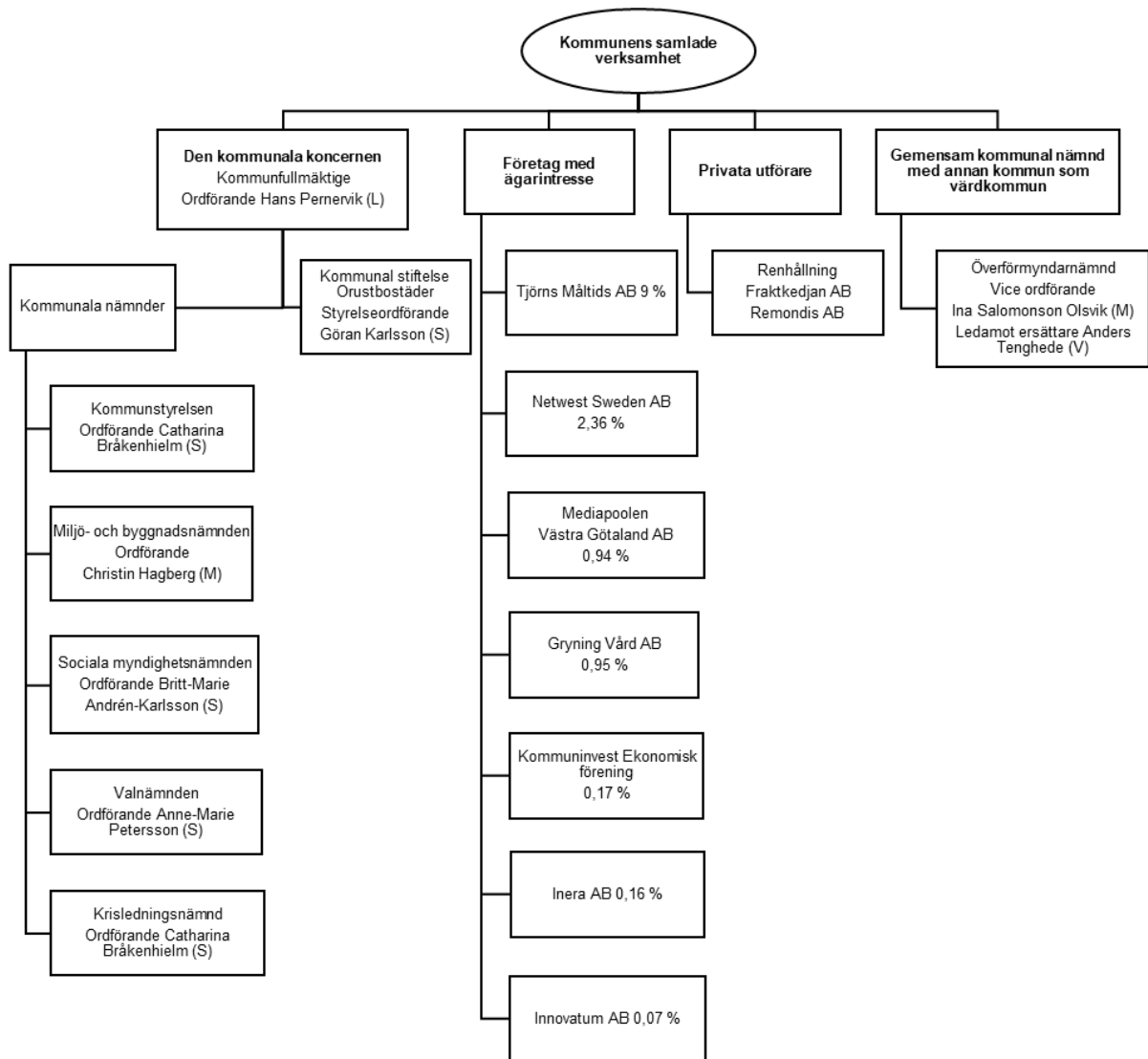
3) **Självfinansieringsgrad** definieras som Kassaflöde från den löpande verksamheten dividerat med nettoinvesteringar.

4) **Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag** definieras som årets resultat dividerat med summa skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

5) **Långfristig skuld** består av upplåning hos Kommuninvest, förutbetalda anläggningsavgifter, förutbetalda investeringsbidrag och investeringsfond VA.

Den kommunala koncernen

Den samlade kommunala verksamheten bedrivs i kommunens nämnds- och förvaltningsorganisation samt i det allmännyttiga bostadsföretaget Orustbostäder som är en kommunal stiftelse. Därtill finns ett antal företag som kommunen har ett ägarintresse i.

Mandatfördelning fullmäktige	2023-2026	2019-2022
Arbetarepartiet		
Socialdemokraterna	11	9
Centerpartiet	5	6
Folkviljan på Orust	2	3
Kristdemokraterna	2	2
Liberalerna	2	3
Miljöpartiet de gröna	2	3
Moderaterna	8	7
Sverigedemokraterna	6	6
Vänsterpartiet	3	2
Totalt antal mandat	41	41

Mandatfördelningen i fullmäktige för perioden 2023-2026 framgår av diagrammet intill. Den politiska ledningen och majoriteten utgjordes av Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna med 21 mandat av totalt 41.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

I början av året tas planeringsförutsättningar fram för kommande budget- och planperiod. Förutsättningarna ligger till grund för det fortsatta budgetarbetet. Beslut om planeringsförutsättningar tas i kommunstyrelsen i januari. Under budgetarbetet på våren arbetar respektive sektor fram sina budgetförutsättningar. Analyser, behov och verksamhetsförändringar presenteras på budgetdagen i april. Budgetförutsättningarna ligger till grund för politikens arbete med budgetförslagen. Under maj till augusti arbetar partierna fram sina budgetförslag. Majoritetens förslag tas fram först och behandlas i kommunstyrelsen i juni månad. Övriga förslag är klara i slutet av augusti. I september beslutar kommunfullmäktige om budget med flerårsplan.

Omvärldsanalys

En grundläggande förutsättning för planeringen de kommande åren är att se kommunen i ett omvärldsperspektiv. För kommuner liksom företag spelar omvärlden i ett internationellt, nationellt och regionalt perspektiv en allt större roll. Yttre omständigheter påverkar även Orust. Några exempel på faktorer som påverkar kommunens utveckling är konjunkturen, den allmänna pris- och löneutvecklingen i samhället och olika riksdagsbeslut som berör det kommunala verksamhetsområdet.

Sveriges och kommunernas ekonomi

Utdrag ur SKR:s Ekonomirapport, maj 2025.

Omvärlden har de senaste åren varit turbulent. Pandemin avlöstes av konflikter och krig i Europa med inflation och kraftiga prisökningar som följd.

Den globala ekonomiska osäkerheten har ökat markant sedan slutet av 2024. Handelskonflikten som USA har inlett har snabbt försämrat de globala konjunktursiktterna. Höjda tullar och stor osäkerhet dämpar både världshandeln och global BNP-tillväxt.

För Sveriges kommuner ser de ekonomiska förutsättningarna bättre ut efter två tuffa år, även om den globala turbulensen bromsat den konjunkturuppgång som tidigare förutspåtts. Återhämtningen bedöms därför bli mer utdragen än vad tidigare prognoser visar. Men de två tuffa åren har inneburit en real urholkning av kommunernas köpkraft, även om det har skett en återhämtning under 2025.

De senaste årens svaga BNP-tillväxt har gjort att arbetslösheten ökat. Under andra halvåret 2025 bedöms arbetslösheten minska något och en starkare återhämtning inleds först 2026.

Kommunerna har fortsatt stora investeringsbehov i bland annat om- och utbyggnad av vatten- och avloppssystem, klimatåtgärder och förändrade eller tillkommande verksamhetslokaler. De senaste årens resultatfall för kommunerna gör att soliditeten har minskat för tredje året i rad, samtidigt som de långfristiga skulderna fortsätter att öka.

Ett orosmoln är ökade kostnader för ekonomiskt bistånd, bland annat för förväntad högre arbetslöshet och borttagandet av tillfällig höjning av bostadsbidraget för barnfamiljer.

Det civila försvaret har fått ökad betydelse. Kommuner och regioner ansvarar för att upprätthålla samhällsviktiga funktioner, skydda civilbefolkningen och stödja det militära försvaret.

Minskad befolkning i många kommuner

I SCBs befolkningsprognos från april 2025 bedöms att Sveriges befolkning kommer att minska under 2026, vilket i så fall skulle vara första gången sedan 1880. Befolkningstillväxten framåt bedöms som svag under lång tid.

Barnkullarna har minskat sedan 2019, med undantag för 2021 då pandemin kan ha bidragit till ett ökat antal födda. SCB prognostiserar fortsatt låga födelsetal, vilket innebär att antal barn i förskolan och grundskolan kommer att minska de kommande åren. Minskningen av antalet barn i hela riket bedöms motsvara ungefär 800 förskolor och 700 grundskolor.

Antalet äldre över 85 år förväntas öka med drygt 60 % fram till 2034. Även medellivslängden ökar, främst på grund av minskad dödlighet i högre åldrar. De yngre generationerna som kommit upp i åldrar med stort omsorgsbehov är också friskare än tidigare generationer vid samma ålder. Detta medför att andelen personer med äldreomsorg har minskat över tid. Under perioden 2014-2023 ökade antalet äldre invånare utan att äldreomsorgsbehovet ökade i motsvarande omfattning. Även digital teknik bidrar till att äldre kan klara sig själva längre.

Den demografiska utvecklingen med en minskning av antal barn och ökat antal äldre ställer stora krav på anpassning för kommunerna. Resurser kommande år måste ställas om från verksamheter riktade mot barn och unga till verksamheter riktade mot äldre.

SWOT-analys

SWOT-analysens syfte är belysa såväl interna som externa faktorer som kan vara positiva eller negativa för Orusts utveckling. SWOT:en uppdateras inför varje ny mandatperiod. Analystexten uppdateras årligen.

Positiva faktorer	Negativa faktorer
Styrkor Attraktiv och trygg livsmiljö – Sverige i miniatyr Hög kvalitet i vår kärnverksamhet Hög andel stolta medarbetare Förvaltning som arbetar med helheten	Svagheter Bostadsförsörjning Kompetensförsörjning Brist på mötesplatser
Möjligheter Marina näringar Ökad samverkan Teknisk och digital utveckling Mobilitet och utvecklad infrastruktur Förutsättningar för fler alternativa boendeformer	Hot Klimatpåverkan Effekt- och strömförsörjning Psykisk ohälsa Demografisk utveckling

Styrkor

Orust erbjuder en attraktiv och trygg livsmiljö i ett varierat landskap med stor biologisk mångfald. Kommunerna har av staten fått ett utökat uppdrag inom det brottsförebyggande arbetet. Det ger oss ytterligare verktyg att bibehålla den trygga livsmiljön på Orust. Kommunen genomför stora investeringar för att utveckla en god livsmiljö.

Upplevelsen är genom olika typer av mätningar att kommunen erbjuder generellt en hög kvalitet i kärnverksamheten. För att bibehålla en god ekonomisk utveckling och möta framtidens utmaningar krävs ett fortsatt arbete med att analysera effektivitet, kostnader och kvalitet i våra verksamheter. Kommunens uppgift är att leverera så bra välfärd som möjligt för varje skattekrona och det är inte självklart att mer resurser per automatik innebär en bättre verksamhet.

En hög andel av medarbetarna i kommunen är stolta över att arbeta i Orust kommun. De senaste årens mätning visar att mer än 90 % av våra anställda är stolta med Orust kommun som arbetsgivare. Det är oerhört positivt och mycket viktigt för kommunen i uppdraget att vara en attraktiv arbetsgivare och för att möjliggöra kompetensförsörjningen nu och i framtiden.

Kommunens medarbetare arbetar i en förvaltning under kommunstyrelsen som verksamhetsnämnd. Arbetet med att se kommunens organisation som en helhet för att bryta stuprörstänkande har utvecklats betydligt och är avgörande för att möta framtidens utmaningar.

Svagheter

Kommunen har en homogen bostadsmarknad med en stor andel småhus. Det råder brist på lägenheter och bostadsalternativ anpassade till

olika förutsättningar.

Att rekrytera personal har inom alla verksamheter och branscher blivit allt svårare och det är idag en generell brist på arbetssökande. En kompetensförsörjningsplan är framtagen för att både på kort och lång sikt ta sig an frågan på ett strategiskt sätt. Bemanningenheten har förstärkts för att arbeta kommunövergripande och omfatta huvuddelen av kommunens verksamheter. Att komma till rätta med kommunens höga sjuktal är också en förutsättning för att kunna hantera de kommande utmaningarna.

Platser för människor att mötas på är viktiga för socialisering, känsla av gemenskap, stadsliv och trygghet. Mötesplatser kan vara både publika och kommersiella, till exempel en park eller ett café. Samhällena på Orust har haft brist på sådana platser, speciellt vintertid. Under de senaste åren har flera mötesplatser växt fram som en del i arbetet att göra Orust till en attraktiv, trygg och omtyckt kommun att leva och vistas i. Exempel på nya mötesplatser är hundrastgårdar, generationspark, utegym, odlingslotter, bänkar och blomsterarrangemang.

Möjligheter

Det finns ett stort intresse för att etablera marina näringar i vårt område. Det pågår flera projekt och en rad nya företag har startats med inriktning på blå näringar.

I en allt mer komplex lagstiftning krävs mer samverkan mellan kommunerna. Inom en rad områden samverkar Orust kring special- och spetskompetens.

Digitalisering är en del av välfärdslösningen och allt fler områden kommer att kompletteras med tekniska och digitala hjälpmedel. Under senaste året har Artificiell Intelligens, AI, utvecklats i en

rasande fart. Här kommer nu ett antal lösningar som både kan förenkla och utveckla administrativt arbete. Här behöver förvaltningen samordna sitt arbete för att skapa gemensamma lösningar.

För första gången på många år finns det strategier och planer framarbetade för fler och attraktiva bostäder med olika upplåtelseformer. En ny översiktsplan är beslutad som stöd i framtida planering. Den innehåller en viljestyrd planering med fokus på tillväxt i tätorterna, vilket kommer att lyfta Orust som boendekommun. Tillväxten kräver hållbara infrastrukturellösningar för trafikflöden till och från ön, liksom lösningar på klimathot som översvämningsproblematik. En framtida broförbindelse mot Stenungsund är en förutsättning för tillväxt och ser nu ut att kunna bli verklighet.

Den nya socialtjänstlagen, som förväntas träda i kraft i juli 2025, markerar en tydlig förflyttning mot en mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst. Detta innebär inte endast en omställning av arbetssätt, utan även nya krav på samverkan, kompetens och systematik i hela organisationen.

Hot

De flesta hoten är en del av den samhällsförändring vi står inför där kommunen inte själv kan lösa dem. Kommunen behöver därför arbeta strategiskt tillsammans med andra kommuner, myndigheter och organisationer. Valfärdsbrottslighet är ett exempel på en stor samhällsutmaning som innebär att trygghetssystemen utnyttjas för egen vinning, vilket leder till ekonomiska förluster och minskat förtroende.

Klimat-, hållbarhets-, energifrågor och cirkulära lösningar kommer definitivt att tillhöra de framtida utmaningarna för samtliga samhällssektorer i kommunen. I takt med ett alltmer elektrifierat samhälle krävs en stabilare energi- och strömförsörjning till Orust. Kommunernas kostnader för klimatförändringar beräknas att öka, så även på Orust. Oavsett hur utsläppsminskningen går, riskerar effekter av klimatförändringarna innebära kostnader för kommunerna genom framförallt ett mer extremt väder, risk för skred och översvämningar.

Många unga mår dåligt på Orust, men även vuxna. Det syns allt större behov av att ge stöd och göra Anpassningar i verksamheten hela vägen från förskola till gymnasiet. Bland de vuxna är många medarbetare i kommunen och samtidigt föräldrar till barn och elever i verksamheten. Arbete med att minska den psykiska ohälsan pågår inom alla verksamheter.

För Orust, liksom de flesta av landets kommuner, är frågan om hur man ska lösa finansieringen av välfärdstjänster och service i framtiden en stor utmaning. De demografiska behoven ökar samtidigt som skatteintäkterna på sikt minskar på grund av lägre andel i arbetsför ålder. Framför allt den ökade andelen invånare i åldern 80 år och äldre i kombination med kommande pensionsavgångar och minskad arbetskraft kan bli problematisk. Vi ser också fler personer med komplexa och sammansatta behov. Utveckling av välfärdsteknik, självservice och andra arbetssätt är nödvändig för att möta den stora volymökningen. Omställningen med nära vård innebär att vården i högre grad ska ges i patientens närområde, i hemmet eller i den kommunala vården, istället för på sjukhus. Omställningen till nära vård kräver investeringar i bland annat ny vårdinfrastruktur, kompetensutveckling och digitala verktyg. Personer ska kunna komma hem från sjukhuset och få sin vård och omsorg utförd av den kommunala primärvården, med stöd av digitala lösningar där läkaren på sjukhuset kan följa upp patienten på distans. Förebyggande åtgärder i hälsa och bostäder är andra sätt att möta framtida behov. Utveckling av fler trygghetsboende pågår som en del i att kunna bo kvar hela livet hemma med insatser.

Under de senaste åren har kraven på kommunerna ökat kraftigt utifrån det förändrade säkerhetsläget både i Sverige och i vår omvärld. MSB, Försvaret och Länsstyrelsen är nu tydliga i sin kommunikation att kommunerna måste förbereda sig och ta sitt ansvar som del av totalförsvaret. Det gäller att kunna upprätthålla den kommunala verksamheten vid en kris men även att kunna stödja det militära försvaret vid eventuell lokalisering på Orust. Det förändrade säkerhetsläget påverkar också angreppen på våra digitala system.

Kommunens befolkningsutveckling

Befolkningsutvecklingen har stor betydelse för kommunen, eftersom den påverkar behov och efterfrågan av de kommunala tjänsterna. Invånarantalet påverkar även storleken på skatteintäkter, generella statsbidrag och den kommunalekonomiska utjämningsprognosen. Det har också betydelse hur fördelningen och utvecklingen är mellan olika åldersgrupper. Eftersom delar av utjämningsystemet finansieras inom hela kommunkollektivet är det av betydelse hur befolkningsförändringarna förändras även på riksnivå.

Vid årsslutet 2024 uppgick Orusts befolkning till 15 352 invånare, vilket var en ökning med 19 personer under året. Kommunens senaste befolkningsprognos är från våren 2025 och sträcker sig fram till år 2050.

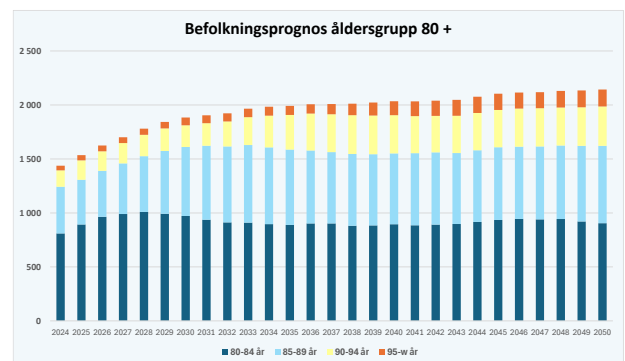
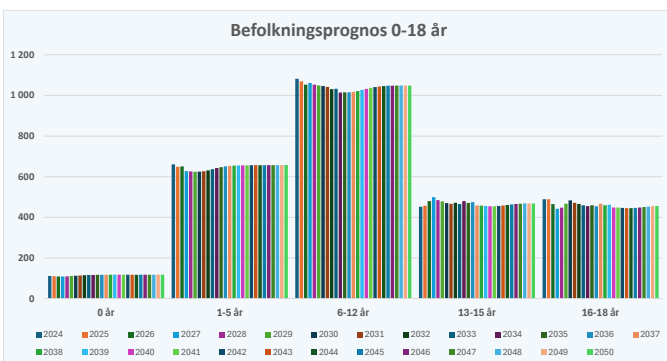
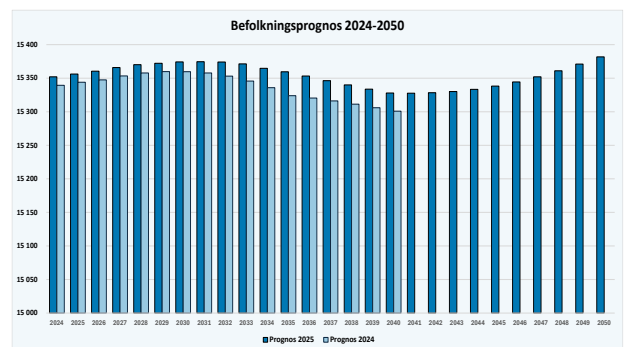
Den nya prognosen (mörkblå staplar) är på högre nivå än tidigare till följd av det ökade invånarantalet under 2024. Prognosen utgår från en ökad nettoinflyttning på 90-110 personer per år. Det är samma antagande som föregående prognos (ljusblå staplar). Prognosen bygger på en högre förväntad nybyggnation av bostäder utifrån bostadsförsörjningsprogrammet. Trots en ökad nettoinflyttning visar prognosen en minskad befolkningen från 2033 och framåt, men minskning är inte lika brant som i föregående prognos. Från 2043 och framåt väntas befolkningen återigen öka.

Orust är i behov av inflyttning då det är fler som dör än som föds. En ökning av befolkningen i åldern 25-64 år är avgörande för framtida finansiering av välfärden. För att bibehålla antalet personer i arbetsför ålder krävs en inflyttning på ca 130-150 personer, vilket är ca 40 personer fler än vad som är prognosticerats. En ökad byggnation möjliggör en ökad inflyttning, vilket ger en mer positiv befolkningsutveckling för flera åldersgrupper.

En nettoinflyttning påverkar inte antalet äldre i någon större utsträckning, utan oavsett inflyttningsscenario kommer andelen äldre att öka kraftigt under åren framöver.

Antal invånare över 80 år beräknas öka från drygt 1 400 personer 2024 till över 2 100 personer 2050. En ökning med nära 50 %. Antalet invånare i arbetsför ålder beräknas under samma period minska med drygt 4 %, vilket motsvarar cirka 320 personer. Samtidigt beräknas antalet invånare 0-18 år minska med ca 2 %, vilket motsvarar 60 personer.

Antalet födda var lägre både 2023 och 2024 än några andra år under 2000-talet. Under de närmaste åren väntas ett fortsatt lågt födelseantal, vilket påverkar den demografiska utvecklingen under lång tid. De närmaste åren påverkas förskoleverksamheten med lägre barnantal än tidigare. De varierande storlekarna på årskullarna innebär utmaningar för att ställa om organisationen så att resurser hanteras på ett effektivt sätt. Inom några år förväntas skolan påverkas av att det föds färre barn. Demografins utveckling framåt är en stor utmaning för kommunen. Samtidigt som behoven av vård och omsorg ökar kommer bristen på arbetskraft att bli alltmer kännbar.

Förväntad utveckling

För att öka långsiktigheten i kommunens planering och styrning uppdateras en ekonomisk långsiktig analys för de kommande 10 åren årligen och ligger till grund för det kommande budgetarbetet.

Med utgångspunkt från de demografiska förändringarna i befolkningsprognosen ökar behovet av äldreomsorg kraftigt under de kommande 10 åren. Den kraftigaste ökningen sker de närmaste åren, fram till 2030. Kostnadsutjämningsystemet utjämnar för strukturella kostnadsskillnader mellan kommunerna beroende på bland annat demografi. Då andelen äldre ökar markant mer på Orust än snittet i riket blir Orust ersatt för delar av kostnadsökningen i kostnadsutjämningsystemet. Detta gör att de generella statsbidragen ökar markant över tid.

Med utgångspunkt från majoritetens föreslagna budget, inklusive skattesänkningar med totalt 20 öre under planperioden, samt ett scenario där äldreomsorgen enbart byggs ut inom hemtjänsten ser den ekonomiska utvecklingen positiv ut fram till 2036. Se diagrammet nedan över årets resultat 2024-2036. Årets resultat som andel av skatter och generella statsbidrag är mellan 2,0 % och hela 7,0 % vilket visar på god ekonomisk hushållning.

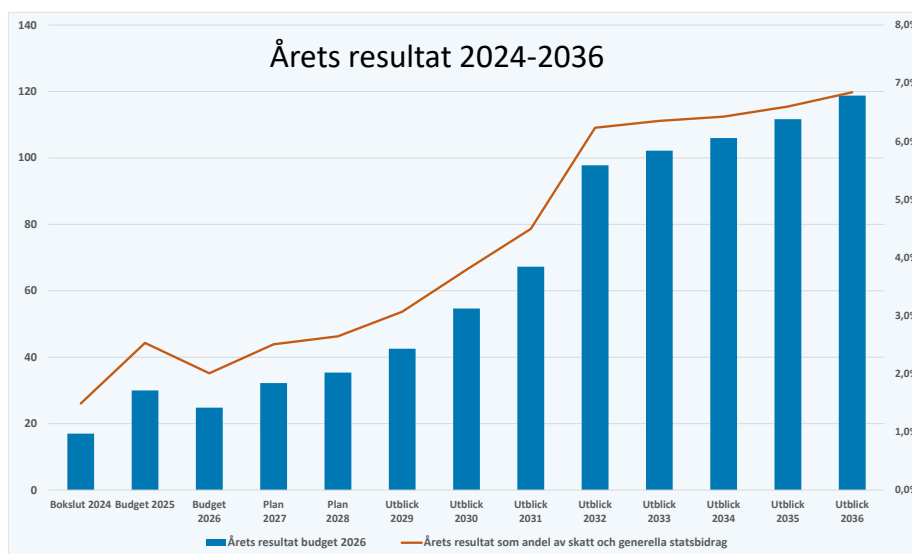
I den positiva resultatutvecklingen ingår **inte** kostnader för varken ett nytt äldreboende, en ny brandstation eller ytterligare ett LSS-boende. Som exempel var snittkostnaden för en plats i särskilt boende 1,2 mnkr för 2024 (ovägt medel för alla kommuner). Ett nytt äldreboende med 40 platser medför en ökad kostnad på nära 50 mnkr, vilket ger ett helt annat resultat för samtliga år framöver.

Med en kraftig ökning av behovet av äldreomsorg ökar inte bara kostnaderna, utan en sannolikt större utmaning är kompetensförsörjningen. Tidigare beräkningar visar att rekryteringsbehovet stiger kraftigt fram till 2030, dels på grund av antalet brukare inom hemtjänst ökar och dels på grund av planerade pensionsavgångar för befintlig personal.

Känslighetsanalys

Olika inre och yttre faktorer påverkar kommunens ekonomi. I nedanstående tabell redovisas de effekter som händelserna har

Förändring av:	2026 mnkr
Skatteunderlaget med 1 %	+/- 10
Prisuppräknning med 1 %	+/- 3
Löneökningar med 1 %	+/- 6
Kommunalskatt med 1 kr	+/- 43
Kommunalskatt med 10 öre	+/- 4
Räntenivå med 1 %	+/- 10

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Struktur för styrning av koncernen

I Orust kommuns koncern ingår Stiftelsen Orustbostäder. En stiftelse, till skillnad från till exempel ett kommunalt bolag, saknar ägare som styr verksamheten. Stiftelsen styrs av stadgarna där det bland annat framgår hur stiftelsen ska förvaltas och vilket ändamål stiftelsen har. Kommunfullmäktige utser styrelsen samt godkänner årsredovisning och revisionsberättelse, men kan inte till skillnad mot kommunalt bolag besluta om ägardirektiv eller mål för verksamheten.

Kommunstyrelsen har rätt att när som helst ta del av stiftelsens räkenskaper och övriga handlingar samt i övrigt inspektera stiftelsen i sin uppsiktsplikt. Under verksamhetsåret följs stiftelsens verksamhet upp i delårsrapporten för perioden januari - augusti.

I budget- och planerings-processen bjuds VD och ordförande in till omvärlds- och budgetdag. Vid behov bjuds representanter från Orustbostäder in till politiska möten och sammanträden.

Årsvis budget och internkontrollplan upprättas och beslutas av styrelsen.

Struktur för styrning av kommunen

Vision 2040

Visionen beskriver den önskade och ideala målbilden för vår gemensamma strävan för att skapa framtidens Orust kommun. Visionen vänder sig till kommunen som organisation, men förhoppningen är att den även ska inspirera andra som våra invånare, företagare eller organisationer.

Orust – den gröna och trygga ön där tanken är fri och drömmar får liv.

Förklaring av värdeord:

Grön som i landskapet och symbol för det fossilfria och ekologiska.

Trygg som i grundad erfarenhet, ett gediget arv och en god plats för livet.

Fri tanke som i tillåtande, öppen, demokratisk, innovativ och fritänkande.

Ö som i unik och karaktärsfull.

Drömmar som i viljan att leva och skapa med hjärtat.

Får liv som i framtidstro och utveckling som blir verklighet.

Styrmodell

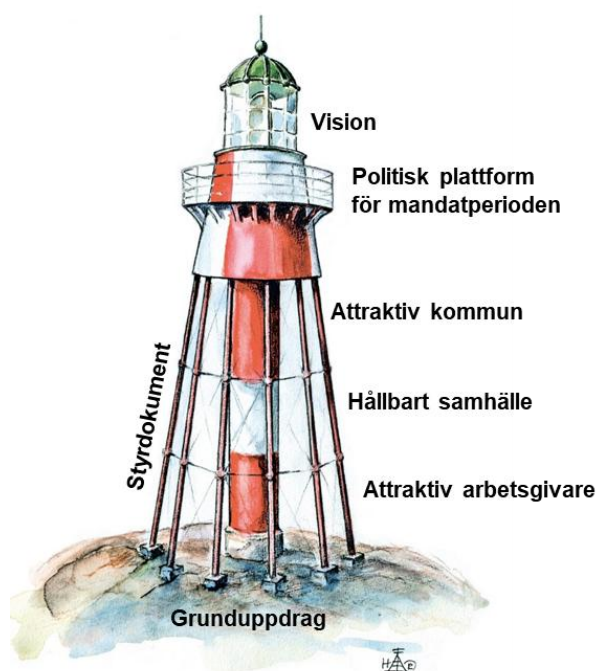
Vision och politisk plattform för mandatperioden är styrande för samtliga verksamheter. I budgetdokumentet kan uppdrag utifrån den politiska plattformen riktas till en eller flera nämnder och sektorer. Uppdragen kan vara ettårigt eller fleråriga.

Styrmodellen innehåller tre målområde som utgår från visionen. Dessa är samlingsbegrepp för ett antal uppsatta mål.

- Attraktiv kommun
- Hållbart samhälle
- Attraktiv arbetsgivare

De övergripande målen som kommunfullmäktige årligen beslutar om i budgeten mäts och följs upp av indikatorer med målvärde. De övergripande målen bryts ner av sektorn och eventuellt kompletterande indikatorer och uppdrag beslutas av nämnden i samband med beslut om uppdragsdokumentet och detaljbudget i november.

Styrdokumentet är en viktig del av styrningen av kommunen och ska samspela med visionen och de övergripande målen. Grunduppdragen utgör den största delen av en kommuns verksamhet, och det är i kvalitetsstyrningen som grunduppdraget följs upp och utvärderas. Det vill säga det är kvalitetsstyrningen som visar om grunduppdraget uppfyller god kvalitet och effektivitet eller inte. Kvalitetsstyrningen följs upp av nyckeltal.

Planerings- och uppföljningsprocessen

Kommunfullmäktiges budget utgör kommunens övergripande styrdokument. Den anger mål, ekonomiska ramar och förutsättningar för att bedriva verksamhet. Samtliga styrdokument i kommunen ska därför vara kopplade till budgetdokumentet. Adressaten är i första hand kommunens nämnder. De inriktningar och mål som beskrivs i budgeten ska omsättas och verkställas av nämnderna. I Orust är det kommunstyrelsen som är verksamhetsnämnd och ansvarar för den operativa verksamheten.

Verksamhetsplaneringen för kommunen omfattar en rullande treårsperiod. Enligt kommunens ekonomistyrningsprinciper ska fullmäktige årligen fastställa flerårsplan, budget och skattesats i september.

Efter att fullmäktige har beslutat om budget och flerårsplan, arbetar varje sektor fram sitt uppdragsdokument för planperioden med en detaljbudget för år ett i planperioden. Uppdragsdokumenten beslutas av kommunstyrelsen som är nämnd i november.

Kommunfullmäktige beslutar om en högsta investeringsnivå och totalbudget för investeringar i samband med budgetbeslutet i september. På projektnivå beslutar fullmäktige om större investeringsprojekt över 5 mnkr. Projekten prioriteras utifrån tre olika kategorier, där investeringar i kategori 1 har högre prioritet än till exempel kategori 2.

Prioriteringskategorier:

1. Beslutade och startade projekt
2. Underhåll och reinvesteringar
3. Nya investeringsbehov

Projekten planeras starta under planperioden, men vilket år investeringsutgifterna infaller och med vilken budget avgörs i beslutspunkter enligt projektmodellen. Investeringar mellan 1-5 mnkr hanteras i detaljbudgetarbetet och redovisas i uppdragsdokumentet. Investeringar på mellan 1-5 mnkr behöver ha ett särskilt igångsättningsbeslut av kommunstyrelsen eller enligt kommunstyrelsens delegeringsordning. Undantaget är beslutade investeringsportföljer.

En investeringsportfölj är en årlig pott avsedd för reinvesteringar och underhåll inom en viss verksamhet. Syftet med portföljen är en ökad flexibilitet, samverkan och helhetstänk.

Prioriteringskategorierna och investeringstaket kan begränsa möjligheten att starta projekt om

investeringsnivån riskerar att överskridas. På samma sätt kan investeringar komma att prioriteras tidigare om utrymme uppstår inom årets investeringsram.

En kommunövergripande lokalförsörjningsplan tas årligen fram för de kommande 5 åren och med utsikt mot minst 10 år. Den beslutas av fullmäktige i samband med budgeten i september. Sektorerna tar fram sin respektive lokalförsörjningsplan i samband med höstens arbete med uppdragsdokument och detaljbudget som beslutas av nämnden

Uppföljning samt helårsprognos för verksamhet och ekonomi rapporteras till kommunfullmäktige vid tre tillfällen per verksamhetsår. Delårsrapporter upprättas efter april och augusti månads slut. Hela verksamhetsåret sammanfattas i årsredovisningen. Prognosrapporter efter februari och oktober månads slut rapporteras till kommunstyrelsen.

Uppsiktsplikt och intern kontroll

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt tar utgångspunkt i budget, flerårsplan, nämndernas uppdragsdokument, intern kontroll och uppföljningar som t.ex. delårsrapporter, prognosrapporter och kvalitetsredovisningar. Väsentliga avvikelser mellan utfall och plan som rapporteras, analyseras och bedöms för att eventuella åtgärder ska kunna beslutas i tid.

Regelbundna ordförandeträffar utgör ett annat verktyg i kommunstyrelsens arbete med att fullgöra uppsiktsplikten, liksom presidiummöte mellan styrelsen och fullmäktige.

Arbetet med att ta fram en internkontrollplan för nästkommande år sker i huvudsak på hösten. Sektorerna inventerar och tar fram en bruttolista på risker under september-oktober. Nämnder samt utskotten med stöd av tjänstepersoner gör sedan en riskanalys för de identifierade riskerna samt eventuellt nya under november. Uppföljning av innevarande års intern kontroll pågår fram till sista oktober och ligger också till grund för den nya planen. Förslag på ny internkontrollplan presenteras för utskott och beslutas av myndighetsnämnderna i december.

Kommunstyrelsen beslutar om intern kontrollplan för sitt verksamhetsområde i januari samt får information om myndighetsnämndernas interna kontrollplaner.

Centrala styrdokument

Styrdokument syftar generellt till att förtydliga den politiska viljan och säkra en effektiv och säker verkställighet. Här anges de mest centrala styrdokumenten som används för styrning och uppföljning inom kommunen.

- Delegeringsordning
- Ekonomistyrningsprinciper
- Finanspolicy
- Upphandlingspolicy
- Korruption - policy
- Fastighets- och lokalstrategi
- Digital agenda – strategi
- Energi- och klimatstrategi
- Program för bostadsförsörjning
- VA-plan
- Översiktsplan
- Informationshanteringsplan
- Kompetensförsörjningsplan
- Arbetsgivarpolitiskt program
- Riktlinjer för god ekonomisk hushållning
- Riktlinjer för kommunstyrelsens uppsiktsplikt

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Mål för god ekonomisk hushållning

Kommunallagen ställer krav på att kommunen i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser eller föreningar ska ha en god ekonomisk hushållning och en ekonomi i balans. Vidare anger kommunallagen att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. Riktlinjerna ska också omfatta hanteringen av resultatreserv.

Fullmäktiges riktlinjer innehåller en definition av god ekonomisk hushållning, principer för det finansiella perspektivet och verksamhetsperspektivet samt kort- och långsiktiga finansiella mål. De kortsiktiga målen i budget och flerårsplanen utgör grunden för hur de långsiktiga målen ska uppfyllas.

Principen för det finansiella perspektivet innebär att varje generation ska så långt som möjligt bära sina kostnader för den service som de konsumerar.

Principen för verksamhetsperspektivet innebär att kommunen ska bedriva en ändamålsenlig och effektiv verksamhet.

Definition av god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning i Orust kommun innebär att samtliga finansiella mål uppnått målvärdet och 2/3 delar av verksamhetsmålen uppnått eller delvis uppnått målet.

Verksamhetsmålen mäts genom indikatorer. För att ett verksamhetsmål ska anses uppfyllt helt eller delvis, ska en övervägande andel av indikatorerna uppnått eller delvis uppnått målvärdet. Vissa indikatorer som till exempel mäter totalt för kommunen, kan i vissa fall väga tyngre än enskilda indikatorer för respektive sektor. En sammanvägd bedömning sker då oavsett hur många av indikatorerna som helt eller delvis uppnått målvärdet.

Måluppfyllelsen redovisas med symboler. En grön cirkel innebär att målet är uppfyllt och för indikatorerna en måluppfyllelse med minst 100 %. En röd kvadrat innebär att vi inte nådde målet och för indikatorerna en måluppfyllelse under 80 %. En gul romb indikerar att vi är på god väg eller delvis har nått målet, för indikatorerna symboliserar det en måluppfyllelse mellan 80-100 %.

Teckenförklaring	
Uppfyllt	
Delvis uppfyllt/ på god väg	
Ej uppfyllt	

Agenda 2030

Agenda 2030 är FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling som syftar till att utrota fattigdom, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och säkerställa ett varaktigt skydd för vårt klimat och vår miljö till år 2030. Kommunerna har en central roll i genomförandet av Agenda 2030 och finns med som en del i kommunens styrmodell samt mål- och budgetprocess. Under måltexterna och indikatorerna syns vilket Agenda 2030-mål som berörs.

Politisk plattform för mandatperioden

Den politiska ledningen, Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna har enats om följande samarbetsavtal och plattform för mandatperioden 2023-2026.

Utgångspunkten för vårt samarbete i majoriteten är att långsiktigt skapa en stabil politisk ledning och en tydlig styrning.

Det handlar om att vi fortsätter att utveckla Orust för allas bästa med en sund ekonomi, öppenhet, service, tillgänglighet, ansvar och hållbarhet.

- Vår ambition är att sänka skatten så mycket som möjligt utan att det påverkar verksamheten
- Vi fortsätter arbeta aktivt för att få till stånd vår nya Orustbro
- Vi satsar på att ligga i framkant när det gäller teknikutveckling inom alla verksamheter
- Kaprifolgårdens Café Tittin öppnas upp för att skapa möjlighet för äldre personer att i gemenskap äta en god måltid
- Vi bygger fler hyresrätter på Orust
- Vi satsar på Kulturhuset Kajutan och utreder en scenutbyggnad
- Investeringsstödet till föreningarna utökas
- Vi fortsätter med förbättringar av utemiljön i våra fyra tätorter
- Där det är möjligt vill vi utveckla cykelleder
- Alla elever i högstadium och gymnasium erbjuds ett Fritidskort till reducerat pris
- Vi fortsätter hålla starkt fokus på att ytterligare utveckla kunskapsresultaten i grundskolan
- Vi skapar ”En väg in” för alla ärenden som företagare har till kommunen
- Vi utvecklar och breddar lärcentrets verksamhet så att fler kan studera på distans inom yrkes- och högskoleutbildning
- Vi arbetar för färre barn i barngrupperna två dagar i veckan i förskolan

Finansiella mål

Kommunens ekonomiska och finansiella planering ska präglas av långsiktighet och god ekonomisk hushållning som primär ledstjärna. Varje generation ska så långt som möjligt bära sina kostnader. I ekonomistyrningsprinciperna, beslutade av kommunfullmäktige, framgår de långsiktiga finansiella målen. Kommunfullmäktige beslutar i budget och flerårsplanen om målvärden med utgångspunkt från de långsiktiga finansiella målen. De budgeterade målvärdena överstiger de långsiktiga målen över hela planperioden.

Finansiella mål	Mål	Bokslut 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag, (%)	2-4%	1,5%	2,5%	2,0%	2,5%	2,6%
 Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen						
Kommunens soliditet (inklusive pensionsskuld som uppstått före 1998)	svagt ökande	15,2%	15,0%	16,0%	17,1%	18,5%
Självfinansieringsgraden av nettoinvesteringar	minst 45%	48,3%	34,1%	51,0%	64,5%	81,0%

Mål för verksamheten

Målområde 1 - Attraktiv kommun

1. Ett gott bemötande och god tillgänglighet

Mottagare: alla sektorer

Ett gott bemötande är avgörande för hur service och tjänster uppfattas. Invånare, företag och besökare känner sig alltid välkomna, sedda och korrekt bemötta vid kontakt med kommunen.

Det är lätt att ta kontakt och på de mest förekommande frågorna får man svar direkt.

Tillgängligheten per telefon, e-post och digitala tjänster ökar eftersom de prioriteras och utvecklas kontinuerligt i alla verksamheter.

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen

Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Indikator som mäter måluppfyllelse	Sektor	Utfall Orust 2024	Utfall alla kommuner 2024 *	Mål 2026	Mål 2027	Mål 2028
Enkelhet att få hjälp från kommunen med sin fråga via e-post, index	Ledning och verksamhetsstöd	83	80,2	81	81	81
Nöjdhet hos invånarna kring bemötandet via telefoni (kontaktcenter), index	Ledning och verksamhetsstöd	89	83,8	85	85	85
Andel ärenden där kontaktcenter lämnat information och vägleder kund, (%)	Ledning och verksamhetsstöd	51	-	52	54	56
Antal nya digitala lösningar inom socialtjänsten	Omsorg		-	Öka	Öka	Öka
Företagsklimat enligt SKR:s mätning Insikt – totalt NKI (nöjd kund index)	Ledning och verksamhetsstöd	65	76	-	Öka	-

När målvärdet är satt till att indikatorn ska öka eller minska är det i relation till senast kända utfall.

* Ovägt medel

Riktade uppdrag utifrån den politiska plattformen	Sektor
b) Alla verksamheter arbetar för att ligga i framkant när det gäller teknikutvecklingen	Alla

Utgångspunkten är att de riktade uppdragen ska genomföras under mandatperioden om inget annat anges.

2. En trygg och omtyckt kommun att leva, besöka och verka i

Mottagare: alla sektorer

Orust har välkomnande och trygga miljöer. Kommunen bidrar och underlättar för naturliga mötesplatser för social samvaro, rekreation och upplevelser. I vår samhällsbyggnadsprocess bygger vi ett samhälle tillgängligt för alla. Det finns attraktiva bostäder för olika behov, generationer och livsstilar.

Våra verksamheter kännetecknas av god kvalitet. Våra barn och unga får en bra start i livet och får med sig kunskaper för framtiden. Vi erbjuder stöd samt en trygg och god omsorg till de personer som behöver det för att få livet att fungera. Vår myndighetsutövning utförs förtroendegivande och rättssäkert.

Det är enkelt att starta, utveckla och driva företag. Kommunen samordnar sina roller gentemot näringslivet och deltar i arbetet med att utveckla hållbara branscher samt bidrar till kompetensförsörjning.

Våra medarbetare är goda ambassadörer, synliggör samt sprider information och goda värden om Orust.

Mål 4 God utbildning för alla

Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Mål 10 Minskad ojämlikhet

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen

Indikator som mäter måluppfyllelse	Sektor	Utfall Orust 2024	Utfall alla kommuner 2024 *	Mål 2026	Mål 2027	Mål 2028
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - trygghet, andel (%)	Omsorg	91	86	Bi-behålla	Bi-behålla	Bi-behålla
Brukarbedömning boende LSS totalt - Brukaren känner sig trygg med alla i personalen, andel (%)	Omsorg	61	74	Öka	Öka	Öka
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	Omsorg	68	78	Öka	Öka	Öka
Mål 10 Minskad ojämlikhet						
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – mat- och måltidsmiljö, medelvärde	Omsorg	67	69	Öka	Öka	Öka
Skolenkät i åk 2-9 och IM gymnasiet – nöjdhet med måltidsupplevelse, index	Lärande	6,3		Öka	Öka	Öka
Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	Lärande	85,3	82,3	Bi-behålla	Bi-behålla	Bi-behålla
Mål 4 God utbildning för alla						
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	Lärande	76,2	73,3	Bi-behålla	Bi-behålla	Bi-behålla
Mål 4 God utbildning för alla						
Antal interaktioner i sociala medier (Facebook och Instagram) (st)	Ledning och verksamhetsstöd	82 000	-	Bi-behålla	Bi-behålla	Bi-behålla
Effektivitetsindex LSS boende och daglig verksamhet, index 0-100	Omsorg	40 (2023)	47 (2023)	Öka	Öka	Öka

När målvärdet är satt till att indikatorn ska öka eller minska är det i relation till senast kända utfall.

* Övägt medel

Riktade uppdrag utifrån den politiska plattformen	Sektor
d) Hyresrätter ska prioriteras vid markanvisningar.	Samhällsutveckling
f) Utred en utveckling av kulturhuset Kajutans verksamhet med tillhörande scenutbyggnad.	Samhällsutveckling
g) Parkenheten fortsätter att utvecklas med fokus på utemiljön och trivselhöjande åtgärder i våra fyra tätorter.	Samhällsutveckling
h) Fokus på att ytterligare utveckla kunskapsresultaten i grundskolan.	Lärande

Utgångspunkten är att de riktade uppdragen ska genomföras under mandatperioden om inget annat anges.

Målområde 2 – Hållbart samhälle

3. En miljömässig hållbar utveckling

Mottagare: alla sektorer

Kommunen bidrar till en miljömässig hållbar utveckling genom att stötta de som lever, besöker och verkar i kommunen att agera mer hållbart. Det görs till exempel genom att utveckla kommunalt vatten och avlopp, miljötillsyn och miljöprojekt, samhällsplanering, utbildning, upphandling, avfallshantering samt att verka för klimatsmart resande och förbättrad infrastruktur som till exempel nya gång- och cykelvägar. Kommunens natur- och vattenområden värnas och utvecklas.

Våra verksamheter arbetar med miljöfrågor i vardagen och med att minska sin miljöpåverkan. Utgångspunkten i arbetet är de nationella miljömålen och kommunens klimatlöfte.

Mål 6 Rent vatten och sanitet

Mål 7 Hållbar energi för alla

Mål 11 Hållbara städer och samhällen

Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion

Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna

Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald

Indikator som mäter måluppfyllelse	Sektor	Utfall Orust 2024	Utfall alla kommuner 2024*	Mål 2026	Mål 2027	Mål 2028
Energianvändning i kommunens ägda fastigheter (MWh/år)	Samhällsutveckling	8 270	-	Minska	Minska	Minska
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%) Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion	Samhällsutveckling	59	26 (2023)	30	30	30
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%) Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna	Samhällsutveckling	50	58,4	Öka	Öka	Öka
Andel genomförda klimatlöften under peioden 2024-2027, andel i %	Ledning och verksamhetsstöd	-	-	50	100	100

När målvärdet är satt till att indikatorn ska öka eller minska är det i relation till senast kända utfall.

* Ovägt medel

Riktade uppdrag utifrån den politiska plattformen	Sektor
j) Arbeta fram innovativa lösningar för att utveckla cykelleder där det är fysiskt och ekonomiskt möjligt	Samhällsutveckling, ledning och verksamhetsstöd

Utgångspunkten är att de riktade uppdragen ska genomföras under mandatperioden om inget annat anges.

4. En social hållbar utveckling

Mottagare: alla sektorer

Faktorer som en trygg miljö, studier, egen försörjning, meningsfullhet och god hälsa är grundförutsättningar för ett gott liv.

Allt fler lider av psykisk ohälsa, framför allt fler barn och unga. Genom att vi satsar på fler förebyggande åtgärder och tidiga insatser minskar konsekvenserna för såväl de enskilda individerna som det framtida välfärdssamhället.

Mål 1 Ingen fattigdom

Mål 2 Ingen hunger

Mål 3 Hälsa och välbefinnande

Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Indikator som mäter måloppfyllelse	Sektor	Utfall Orust 2024	Utfall alla kommuner 2024*	Mål 2026	Mål 2027	Mål 2028
Andel elever i åk. 9 som har använt narkotika överhuvudtaget (%)	Ledning och verksamhetsstöd	4 (2022)	5 (VGR)	-	-	Minska
Andel elever i åk. 9 som intensivkonsumerar alkohol någon gång i månaden eller oftare (%)	Ledning och verksamhetsstöd	7 (2022)	7 (VGR)	-	-	Minska
Ungas hälsa i åk. 4, positiv andel som mår bra (%)	Lärande	84,3 (2023)	-	Öka	Öka	Öka
Ungas hälsa i åk. 8, andel som mår bra eller mycket bra (%)	Lärande	46,7 (2023)	-	Öka	Öka	Öka
Andel elever som har mindre än 15 % frånvaro (%)	Lärande	83	-	Öka	Öka	Öka
Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)	Omsorg	4,0 (2023)	6,3 (2023)	Minska	Minska	Minska
 Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt						
Invånare 0-19 år med låg ekonomisk standard, andel (%)	Omsorg	12 (2023)	18 (2023)	Minska	Minska	Minska
 Mål 1 Ingen fattigdom						
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år	Samhällsutveckling	20,3 (2023)	26,9 (2023)	Öka	Öka	Öka

När målvärdet är satt till att indikatorn ska öka eller minska är det i relation till senast kända utfall.

* Ovägt medel

Riktade uppdrag utifrån den politiska plattformen	Sektor
k) Utred hur vi kan utveckla och bredda vuxenutbildningens lärcentrum så att fler kan studera på distans inom yrkes- och högskoleutbildning.	Lärande
m) Verksamheten inom omsorg, särskilda boenden, får tillsammans med kostenheten i uppdrag att ta fram en handlingsplan med aktiviteter som syftar till att öka brukarnas nöjdhet med maten, måltidsmiljön, måltidssituationen samt att se över och implementera riktlinjerna för måltid.	Omsorg, samhällsutveckling
n) Sektor lärande får tillsammans med kostenheten i uppdrag att ta fram en handlingsplan med aktiviteter som syftar till att öka skolelevernas nöjdhet med maten, måltidsmiljön och måltidssituationen samt att se över och implementera riktlinjerna för måltid.	Lärande, samhällsutveckling

Utgångspunkten är att de riktade uppdragen ska genomföras under mandatperioden om inget annat anges.

Målområde 3 - Attraktiv arbetsgivare

5. Kompetensförsörjningen ska tryggas genom fokus på ett hållbart arbetsliv

Mottagare: alla sektorer

Orust kommuns arbetsmiljöarbete leder till att alla medarbetare känner trivsel, engagemang och arbetsglädje på sin arbetsplats som därmed bidrar till ett gott resultat och att sjukfrånvaron sänks.

En hög motivation, delaktighet och en positiv känsla när man går till jobbet ger stolta medarbetare och goda förutsättningar till utveckling av verksamheten. Stolta och kompetenta medarbetare är de bästa ambassadörerna för kommunen.

Indikator som mäter måluppfyllelse	Sektor	Utfall Orust 2024	Utfall alla kommuner 2024*	Mål 2026	Mål 2027	Mål 2028
Sjukfrånvaro kommunalt anställda totalt (%)	Ledning och verksamhetsstöd	9,6	7,4 (Rikets snitt)	Minska	Minska	Minska
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – Totalindex (Index 0-100)	Ledning och verksamhetsstöd	82	80	Bi-behålla	Bi-behålla	Bi-behålla
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – Motivationsindex (Index 0-100)	Ledning och verksamhetsstöd	83	79	Bi-behålla	Bi-behålla	Bi-behålla
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – styrningsindex (Index 0-100)	Ledning och verksamhetsstöd	82	80	Bi-behålla	Bi-behålla	Bi-behålla
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – ledarskapsindex (Index 0-100)	Ledning och verksamhetsstöd	81	80	Bi-behålla	Bi-behålla	Bi-behålla
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)	Ledning och verksamhetsstöd	71	75 (Rikets snitt)	Öka	Öka	Öka
Andel stolta medarbetare med Orust kommun som arbetsgivare, totalt kommunen (%)	Ledning och verksamhetsstöd	92	-	Bi-behålla	Bi-behålla	Bi-behålla

När målvärdet är satt till att indikatorn ska öka eller minska är det i relation till senast kända utfall.

* Övägt medel

Riktade uppdrag utifrån den politiska plattformen	Sektor
o) Som en del i att trygga kompetensförsörjningen ska alla medarbetare i kommunen erbjudas heltidstjänst och målsättningen ska vara att man arbetar heltid.	Alla sektorer

Utgångspunkten är att de riktade uppdragen ska genomföras under mandatperioden om inget annat anges.

Ekonomiska förutsättningar

Skatteunderlagsutveckling

Skatteunderlag	Budget		Plan	Plan
	2024	2025	2026	2027
Befolkningsunderlag (antal)	15 352	15 340	15 355	15 365
Skattesats	22,46	22,31	22,21	22,11

Kommunens skatteintäkter påverkas främst av skatteunderlagets ekonomiska utveckling nationellt samt befolkningsförändringar. Kommunen använder sig av SKR:s (Sveriges Kommuner och Regioner) prognoser när det gäller utveckling av skatteunderlaget och förändringar i utjämning och statsbidrag.

I budgeten med flerårsplanen grundar sig bedömningen nedan på den senaste skatteunderlagsprognosen från SKR, cirkulär 25:21 (2025-04-29).

Budgeten och flerårsplanen grundar sig på ett ökat invånarantal på 10 invånare under planperioden enligt senaste befolkningsprognos. Den politiska ambitionen är högre och en ökad befolkning i åldern 25-64 år är avgörande för finansiering av den framtida välfärden.

Skatteintäktsberäkningarna baseras på en sänkning av skattesatsen med 10 öre för 2026 och ytterligare 10 öre för 2027.

Skatteintäkter

Kommunens skatteintäkter beräknas öka med 2,6 % 2026 jämfört med 2025 års budget. Kommande år beräknas skatteintäkterna öka med 3,6 % respektive 4,1 %.

Skatteintäkter	Budget		Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Skatteintäkt (mnkr)	929	953	987	1 027
Skatteintäktsutveckling	2,6%	2,6%	3,6%	4,1%

Kommunalekonomisk utjämning och fastighetsavgift

Vid sidan av skatteintäkterna är det kommunala utjämningsystemet, där den kommunala fastighetsavgiften ingår, en viktig inkomstkälla för kommunen; härifrån kommer cirka 19 % av de totala inkomsterna. För att skapa förutsättningar för alla kommuner och regioner att kunna erbjuda invånare likvärdig service finns ett skatteutjämningsystem i Sverige. Vissa delar av utjämningsystemet innebär att Orust kommun får ta emot bidrag, medan andra delar medför avgifter.

Inkomstutjämnningen kompenserar för olikheter mellan olika kommuners skattekraft, det vill säga skillnaderna i invånarnas genomsnittsinkomst. Varje kommun är garanterad en inkomstnivå som motsvarar 115 % av medelskattekraften i Sverige.

De kommuner som understiger 115 % av medelskattekraften får ett bidrag och de som överstiger betalar en avgift. Orust har en inkomstnivå som understiger 115 % av medelskattekraften i Sverige och är därför bidragsmottagare i inkomstutjämnningen.

Kostnadsutjämnningen ska balansera strukturella behovs- och kostnadsskillnader mellan kommuner, till exempel skillnader i andelen barn och äldre bland invånarna. Kostnadsutjämnningen består av flera delmodeller, där kommuner med ogynnsam kostnadsstruktur får ett bidrag och de med gynnsam kostnadsstruktur får betala en avgift. Systemet utjämnar inte för skillnader som beror på servicenivå, kommunala avgifter eller politiska ambitioner. Det ska i stället återspeglas i olika skatteuttag.

Inom kostnadsutjämnningen väntas Orust ha högre kostnader än riksgenomsnittet för äldreomsorg och kollektivtrafik och för dessa verksamheter erhåller vi utjämningsbidrag. Inom övriga delmodeller bedöms vi ha lägre kostnader och blir då bidragsgivare. Sammantaget är Orust en bidragsgivare i kostnadsutjämnningen under 2026 och en bidragstagare för 2027 och 2028. Det är framför allt att andelen äldre ökar i högre takt än riket som gör att kommunen går från bidragsgivare till bidragstagare.

Regleringsbidrag/avgift är en restpost som beräknas genom att den totala nivån för kommunernas samtliga utjämningsbidrag jämförs med statens anslagna medel för kommunal utjämning.

LSS-utjämnningen ska jämställa kommunernas kostnader för LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). LSS-utjämnningen ingår inte i det ordinarie kostnadsutjämningsystemet, men har samma principiella uppbyggnad. Här avgörs utjämnningen av antalet personer inom kommunen som är brukare av insatser inom LSS.

Kommuner med en beräknad strukturell kostnad som överstiger genomsnittet i riket erhåller ett utjämningsbidrag och om tvärtom, så betalar kommunen en avgift. Orust har tidigare varit bidragsmottagare men är numera bidragsgivare.

Den kommunala fastighetsavgiften innebär att den som äger en fastighet (färdigbyggd) ska betala en avgift baserad på taxeringsvärde. Fastighetsavgiften gäller även fritidshus.

Utjämnning och fastighetsavgift, mnkr	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Inkomstutjämnning	164,3	174,0	188,2	196,8
Kostnadsutjämnning	-13,4	-4,9	7,0	16,3
Regleringsbidrag/-avgift	36,6	35,7	26,9	20,8
LSS-utjämnning	-10,1	-5,5	-5,5	-5,5
Fastighetsavgift	78,7	81,2	81,2	81,2
Summa	256,1	280,5	297,8	309,6
Utveckling utjämnning och fastighetsavgift	15,2%	9,5%	6,2%	4,0%

Övergripande resursfördelning

Syftet med en övergripande resursfördelningsmodell är att visa på verksamheters förändrade behov utifrån demografiska volymförändringar mellan åren samt att vara ett stöd i arbetet med att fördela kommande års ramar till sektor lärande och omsorg. Resursfördelningen grundar sig på kommunens befolkningsprognos kring befolkningsförändringar och olika beräkningsgrunder. Följande verksamheter ingår:

Sektor omsorg

- Hemtjänst

Sektor lärande

- Förskola
- Fritidshem
- Förskoleklass
- Grundskola årskurs 1-9
- Gymnasium

Volymförändringar inom övriga verksamheter hanteras separat i budgetprocessen eller kopplas till investeringsprocessen med redovisning av ökade driftskostnader till följd av investeringsprojekt.

Den övergripande resursfördelningen till sektor omsorg grundar sig på befolkningsprognos och snittpris från senaste kända data i Kolada. Den övergripande resursfördelningen till sektor lärande bygger på befolkningsprognos och sektorns egna priser för respektive del. Full kompensation vid volymökning enligt modellen förutsätter att det ekonomiska utrymmet finns och kommunfullmäktige prioriterar det.

Antalet brukare inom hemtjänst bedöms öka med 7-9 personer per år för 2026-2028. Denna ökningstakt förväntas fortsätta fram till 2030, för att därefter minska till cirka 3 personer per år. Detta ger sektor omsorg ett budgettillskott på 3,3 mnkr för 2026, 2,5 mnkr för 2027 och 3,2 mnkr för 2028. Totalt erhåller sektorn 9,0 mnkr under hela planperioden.

Inom sektor lärande beräknas antalet barn inom förskolan minska med 6-10 barn per år under 2026-2028. Antal barn inom grundskolan beräknas till näst intill oförändrat för 2026 för att sedan öka under 2027 och 2028. Under hela planperioden väntas en ökning med drygt 20 barn inom grundskolan. Antalet elever i gymnasiet beräknas minska med 10 barn under 2026, 24 barn under 2027 och 11 barn under 2028. Under hela planperioden väntas en minskning med 45 barn. Sammantaget ger detta att sektor lärande får avdrag på 0,3 mnkr för 2026, 3,4 mnkr för 2027 och ytterligare 2,4 mnkr för 2028. Totalt får sektorn ett avdrag med -6,1 mnkr under hela planperioden

Övergripande resursfördelning, förändring mot föregående år, mnkr	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Sektor omsorg, hemtjänst	3,3	2,5	3,2
Sektor lärande	-0,3	-3,4	-2,4

Ofördelad budget och beräkning till löpande pris

Kommunstyrelsen har i uppdrag att inom ramen för avsatta medel i budgetposten ofördelad budget, besluta om kompensation till nämnder och sektorer för bland annat pris- och löneökningar, kapitalkostnader samt eventuella mindre justeringar av ramarna i övrigt.

Efter kommunfullmäktiges beslut justeras ramarna för prisuppräknings för intäkter och övrig förbrukning samt kompensation för indexhöjd lokalhyra, kost och lokalvård. Sektorernas ramar justeras också för kapitalkostnader för aktiverade investeringar. Efter avslutad löneprocess och när nya investeringar aktiveras kompenseras sektorerna för dessa kostnader.

Kommunens löne- och prisökningar budgeteras på en nivå som motsvarar SKR:s bedömning från april 2025 enligt nedan:

	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Personalkostnad (timlön konjunkturlönestatistik)	3,4%	3,5%	3,5%
Övrig förbrukning (PKV)	2,5%	2,6%	2,6%

*PKV – Prisindex för kommunal verksamhet

Tabellen nedan visar beräknat behov jämfört med budget 2025 för lön- och priskompensation, kapitalkostnadsökningar, kompensation för indexhöjning och mindre budgetjusteringar av lokalhyror samt kost och lokalvård till kommunens verksamheter. I löneökningssporten ingår 1,0 mnkr för ökade OB-kostnader på grund av nya avtal från 2025. Löneökningen för 2025-2028 innehåller även delar av löneökningen för 2025. För 2026 ingår en post för kostnader i samband med invändig rivning och direktavskrivning av bokfört värde på Södra strandvägen.

O fördelad budget, mnkr	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Löneökningar 2025-2028	-46,9	-74,4	-103,1
Lokalhyror, inkl. kapitalkostnader	-5,9	-9,7	-11,8
Kost och lokalvård	-1,9	-3,9	-6,0
Kapitalkostnader utanför lokalhyran	-2,6	-2,9	-4,5
Övrig priskompensation	-7,0	-14,5	-22,2
Ombyggnad Södra strandvägen	-2,3		
Övriga tekniska justeringar	-0,3		
Summa	-66,9	-105,4	-147,6

Personalomkostnadspålägg

Det interna PO-pålägget (personalomkostnads-pålägg) innehåller såväl arbetsgivaravgifter som avgifter för avtalsförsäkringar och avtalspensioner. SKR har föreslaget en nivå för 2025 på 40,2 %. Kommunens PO-pålägg är 40,0 % för 2025. Vår beräkning visar att det från 2026 kan bibehållas på 40,0 %. SKR föreslår ett preliminärt PO-pålägg på 40,7 % för 2026 till följd av svagt ökade kostnader för avtalspensioner. Orsaken till att kommunens PO-pålägg är lägre än det SKR föreslår beror på ålderssammansättningen på medarbetarna.

Internränta

SKR ger förslag på internränta för beräkning av kapitalkostnader för (aktiverade) investeringar för att kunna användas i internredovisningen. I februari 2025 rekommenderade SKR en internränta på 2,75 % för 2026. Den föreslagna internräntan bygger på samtliga kommuners genomsnittliga upplåningskostnad. Det är kommunens egna beräkningar som ska ligga till grund för den internränta som sätts i internredovisningen. De senaste beräkningarna indikerar att internräntan ska höjas från 2,5 % under 2025 till 2,75 % för 2026 och därefter en höjning till preliminärt 3,0 % för 2027 och 2028.

Finansiell analys

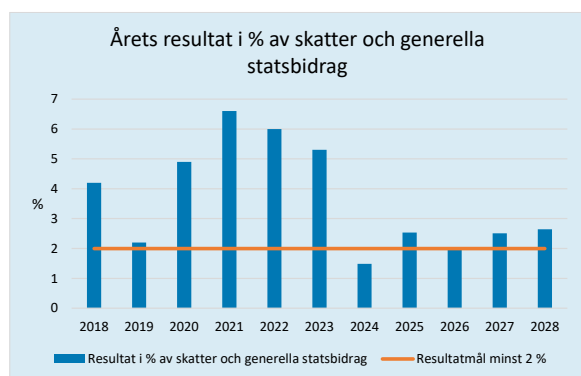
Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag

Enligt kommunallagen ska kommunens resultat vara positivt. Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag ska enligt ett av de finansiella målen ligga mellan 2-4 %. Ett positivt resultat bidrar bland annat till ett större utrymme att självfinansiera en normal investeringsvolym (ca 100 mnkr) utan att uppta lån.

Kommunen budgeterar för en resultatnivå under planperioden på i snitt 2,4 %. För 2026 budgeteras resultatnivån till 2,0 %, för att därefter öka till 2,5 % för 2027 och 2,6 % för 2028. Detta innebär att det finansiella målet nås under hela planperioden. De senaste åren har resultatnivån varit högre än 2 %, förutom för 2024 där resultatnivån blev 1,5 %.

Finansiellt långsiktigt mål

Årets resultat för kommunen ska vara positivt och uppgå till 2-4 % av skatter och generella statsbidrag.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning och nettokostnadsutveckling

En viktig förutsättning för att uppnå god ekonomisk hushållning är att det finns en balans mellan löpande intäkter och kostnader. Kostnaderna bör inte utvecklas i en snabbare takt än skatteintäkter och generella bidrag.

Ökningen av nettokostnaderna är procentuellt högre än skatteintäkter och generella bidrag under 2026, men för 2027 och 2028 ökar skatteintäkter och generella bidrag i en snabbare takt än nettokostnaderna.

Skatter, bidrag och nettokostnader	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Skatter och bidrag* mnkr	1 185	1 233	1 285	1 337
Skatter och bidrag* %	5,1%	4,1%	4,2%	4,1%
Nettokostnad** mnkr	-1 125	-1 183	-1220	-1266
Nettokostnad** %	2,8%	5,1%	3,2%	3,7%

* Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

** Nettokostnad inklusive jämförelsestörande poster

Kommunens nettokostnader beräknas öka mellan 3,2 % och 5,1 % per år och skatteintäkter och generella bidrag mellan 4,1 % och 4,2 % per år. Över hela planperioden ökar intäkterna mer än nettokostnaderna.

Kommunalskatt

Kommunalskatten uppgår till 22,31 för 2025. Under åren 2019-2024 har skattesatsen sänkts med 40 öre för att kommunen ska närma sig den nivån som kringliggande kommuner ligger på. För 2025 sänktes skatten med ytterligare 15 öre. I budget och flerårsplan för perioden 2026-2028 sänks skattesatsen fortsatt. Ambitionen är att sänka skattesatsen med 10 öre för 2026 och 10 öre för 2027.

Soliditet

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme och visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med egna medel. Ju högre soliditet, desto mindre skuldsatt är kommunen. Förändringen i detta nyckeltal är beroende av investeringstakt, nyupplåning, andra skuldförändringar samt det ekonomiska resultatet. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning.

Finansiellt långsiktigt mål

Kommunens soliditet (inklusive pensionskund som uppstått före 1998) ska svagt öka för att värdesäkra det egna kapitalet och säkerställa att vi klarar det framtida pensionsåtagandet.

Kommunfullmäktige har i riktlinjerna för god ekonomisk hushållning angett att kommunens soliditet inklusive pensionskund som uppstått före 1998 ska svagt öka för att värdesäkra det egna kapitalet och säkerställa att vi klarar det framtida pensionsåtagandet. I bokslut 2024 var soliditeten inklusive pensionskund som uppstått före 1998 15,2 %. Under 2025 förväntas soliditeten öka ytterligare till följd av det höga resultatet. I kommande budget och flerårsplan bedöms soliditeten öka för alla år i planperioden.

Soliditet	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Soliditet	26,2%	26,5%	26,8%	27,6%
Soliditet inkl. pensionskund som uppstått före 1998	14,4%	16,0%	17,1%	18,5%

Självfinansieringsgraden av investeringarna

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med egna medel (årets resultat plus avskrivningar).

Är självfinansieringsgraden minst 100 % innebär det att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året och behöver inte låna till investeringarna.

Finansiellt långsiktigt mål

Kommunens självfinansieringsgrad av investeringarna ska uppgå till minst 45 %.

Under kommande planperiod och efterföljande år står kommunen inför stora investeringar, framför allt inom den taxefinansierade VA-verksamheten. Dessa investeringar utgår från den beslutade VA-planen. Det är inte rimligt att den skattefinansierade verksamheten ska finansiera de taxefinansierade investeringarna. Därför kommer nyupplåning och en ökning av låneskulden att bli nödvändig.

Ett av kommunens tre finansiella mål är att kommunen ska finansiera minst 45 % av investeringarna själv. Trots en hög investeringsvolym för framförallt 2026 uppnås självfinansieringsgraden för alla tre åren i planperioden. För att klara finansieringen under planperioden väntas en nyupplåning krävas med 148 mnkr.

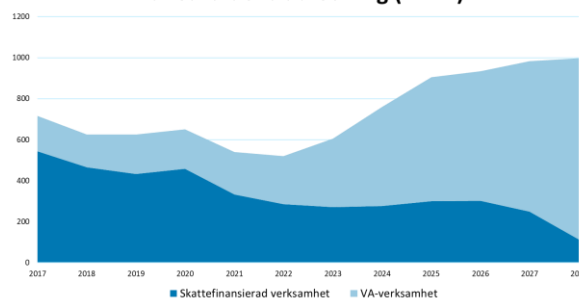
Självfinansieringsgraden av investeringar	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Investeringsvolym, mnkr	300	200	175	150
Självfinansieringsgraden av nettoinvesteringar, %	34,1%	51,0%	64,5%	81,0%

Låneskuld

Låneskulden avgörs av investeringstakt och behov av nyupplåning. Vid extra god likviditet har kommunen amorterat på låneskulden. Samtliga lån finns hos Kommuninvest. Risken sprids genom att lånen har olika förfallodagar och rörlig eller fast ränta. Kommunen har inga derivat för att säkra ränteriskerna.

Under planperioden beräknas låneskulden öka genom nyupplåning på 148 mnkr. Låneskulden beräknas till 1 052 mnkr vid planperiodens slut. Numera tillhör mer än hälften av låneskulden den affärsdrivande verksamheten, främst VA. Mot bakgrund av kommande års höga investeringsnivåer inom vatten och avloppsverksamheten, kommer den andelen att markant öka och utgöra större delen av låneskulden.

Låneskuldens utveckling (mnkr)

Pensionsåtaganden

Kommunens totala pensionsförpliktelser inklusive löneskatt uppgick 2024 till 472,6 mnkr (425,2 mnkr 2023).

Tidigare års höga inflation har nu sjunkit och påverkar kommunens pensionskostnader 2025 genom att avsättningen och den finansiella kostnaden för pensioner minskar. Enligt KPA:s prognos är bedömningen att inflationen kommer minska ytterligare för 2026 till 0,9 % för att kommande år 2027–2029 ligga omkring 2 %. En sådan prognos innebär en jämnare pensionskostnadsprognos för 2026 och framåt än tidigare års stora svängningar. Pensionskostnaden bedöms minska med 6,8 mnkr till 72 mnkr för 2026 för att därefter åter öka till en kostnadsnivå om ca 78–84 mnkr per år.

Pensionsförpliktelser som redovisas inom linjen bland ansvarsförbindelser på balansräkningen avser skulden som är upparbetad före 1998. Med den prognos som kommunen beställt från vårt pensionsbolag KPA framgår att ansvarsförbindelsen kommer att minska med 10,9 mnkr till 242,1 mnkr under 2026 för att därefter minska med ca 9 mnkr per år under kommande år.

Åtagandet för den avgiftsbestämda pensionen som återfinns inom avsättningar beräknas minska med 1,5 mnkr till 196,8 mnkr under 2026, för att därefter öka med 0,5-1,5 mnkr per år under kommande tre år. Skuld för både ansvarsförbindelsen och avsättningarna, förväntas minska med 12,4 mnkr från 451,3 mnkr år 2025 till 438,9 mnkr år 2026 för att 2029 ha minskat till ca 413,4 mnkr.

Borgensåtaganden

Stora borgensförbindelser kan betyda väsentlig finansiell risk för kommunen i form av övertagande av lån. Kommunfullmäktige beslutar om borgen och garantier till förmån för stiftelser, föreningar och andra externa parter. Kommunen hade totala borgensåtagande på 413,4 mnkr 2024 (414,1 mnkr 2023). Stiftelsen Orustbostäder utgör

större delen av borgensåtagandet, 409,6 mnkr inom en beviljad ram på 500 mnkr. Det näst största borgensåtagandet är Waldorffastigheter om 3,3 mnkr. Fullmäktige har beslutat om ett kommande borgensåtagande till kooperativa hyresrättsföreningen BORust till byggnation av ett trygghetsboende i Henån om maximalt 137 mnkr.

Likviditet

Kassalikviditet mäter betalningsförmågan på kort sikt. Normalt eftersträvas ett riktvärde på 100 % vilket innebär att de likvida medlen är lika stora som de kortfristiga skulderna. Kassalikviditeten uppgick 2024 till 109 % (95 % 2023) vilket innebär att kortfristiga skulderna var lägre än de likvida medlen och kortfristiga fordringarna. En kassalikviditetsnivå över 60 % anses utgöra en trygg betalningsberedskap på kort sikt. Budgeten har lagts så att kommunen har tillräckligt med likvida medel för den löpande verksamheten under åren.

Kassalikviditeten är hög under hela planperioden. Kommunen har därmed en god likviditet, och har dessutom bra möjligheter att förstärka den ytterligare om det skulle behövas genom utnyttjande av en checkräkningskredit på 30 mnkr.

Kassalikviditet	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Omsättningstillgångar/ kortfristiga skulder	104%	101%	101%	101%

Utvärdering av ekonomisk ställning

Budgeten är upprättad i enlighet med de riktlinjer som antagits för god ekonomisk hushållning. Snittet för resultatnivån överstiger 2 % för alla år och soliditeten förbättras. Självfinansieringsgraden av investeringarna uppfylls över hela planperioden. Kommunens låneskuld ökar dock på grund av höga investeringsnivåer under framförallt 2026 och 2027.

Den ekonomiska utvecklingen för kommunen har de senaste åren varit mycket god, tack vare en ökning av skatteintäkter och statsbidrag. Kommunens soliditet har de senaste tio åren successivt förbättrats från -10 % (år 2015) till de senaste sex åren positiva värde på 15-16 %. Det har varit möjligt genom positiva resultat, viss amortering av låneskulden och delvis självfinansiering av investeringarna. Men i jämförelse med andra har kommunen fortfarande en låg soliditet. Snittet bland kommunerna i Västra Götaland ligger runt 28 %. Det beror på att Orust

har lånefinansierat en större andel av tillgångarna än övriga.

Orusts skattesats var för några år sedan bland de högsta i Sverige. Den är fortfarande högre än många kommuner i Västra Götaland, men beräknas vara bland de fyra lägsta i Fyrbodals slutet av mandatperioden. Trots planerade skattesänkningar kommer skattesatsen fortfarande vara högre än snittet i Västra Götaland som ligger en bit under 22 kronor. Det innebär att kommunen bedriver en dyrare verksamhet än många andra i närområdet.

I jämförelse med andra kommuner har nettokostnadsavvikelsen under de senaste åren minskat inom alla större verksamheter, såsom fritidshem, grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg samt individ- och familjeomsorg. Det är ett tecken på att verksamheten blivit mer effektiv. Nettokostnadsavvikelsen pekar på avvikelsen mellan kommunens faktiska kostnader och de förväntade kostnaderna utifrån vår struktur. Det är ett resultat av ett långsiktigt och stabilt omställningsarbete. Trots att avvikelsen har minskat är alla ovan nämnda verksamheter, utom äldreomsorg och gymnasieskolan dyrare än vad som förväntas utifrån Orusts struktur. Det innebär att Orust har en högre ambitionsnivå eller en lägre effektivitet än vad som förväntas inom dessa verksamheter.

Det kan i sammanhanget också noteras att på Orust är det en lägre andel av invånarna som har insatser enligt LSS, någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, bor i särskilt boende eller har hemtjänst än genomsnittet för alla kommuner. Om andelen skulle öka skulle behovet av kompetens och ekonomiska resurser öka markant.

Den största utmaningen i närtid är de demografiska behoven som ökar på grund av fler äldre och minskar på grund av färre barn, samtidigt som vi får en lägre andel invånare i arbetsför ålder. För att bibehålla en god ekonomisk hushållning och för att möta framtidens demografiska utmaningar samt ökade driftkostnader till följd av en hög investeringsnivå under en lång tid, krävs fortsatta effektiviseringar, smarta arbetsätt och fokus på ambitionsnivåer och prioriteringar.

Budgeterat balanskravsresultat

Balanskravet är kommunallagens regelverk för krav på ekonomisk balans mellan intäkter och kostnader. Om kostnaderna är större än intäkterna ett enskilt räkenskapsår uppstår ett underskott som ska återställas inom de tre påföljande åren. Balanskravet avser enbart kommunen, inte koncernen. Vid avstämning mot balanskravet ska bland annat realisationsvinster räknas bort.

Kommunen uppfyller balanskravet under hela planperioden. Det finns inga negativa balanskravsresultat att återställa.

Enligt kommunens riktlinjer för resultatreserv får total avsättning uppgå till 5 % av skatter och bidrag. Den tidigare resultatutjämningsreserven avvecklas när resultatreserven uppnår 40 mnkr eller senast år 2033. När reserven får användas framgår av de egna riktlinjerna. Reserverna redovisas som en del av eget kapital. Reservering eller disponering av medel redovisas i balanskravsutredningen och påverkar inte resultaträkningen.

Efter 2024 års bokslut finns det 4,3 mnkr i resultatreserv och 76,7 mnkr i resultatutjämningsreserv, sammantaget 81,1 mnkr.

Varken reservering eller disponering från reserverna är planerad under planperioden.

Balanskravsutredning	Budget	Budget	Plan	Plan
Mnkr	2025	2026	2027	2028
Årets resultat	30,0	24,8	32,2	35,4
Reducering av samtliga realisationsvinster	-2,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	28,0	24,8	32,2	35,4

Räkenskaper

Resultatbudget

Resultatbudgeten visar de totala intäkterna och kostnaderna för kommunens samtliga nämnder och verksamheter. Av resultatbudgeten framgår också skatteintäkter, statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning samt finansiella intäkter och kostnader. Summan av samtliga poster summerar till årets resultat. Till skillnad från driftsbudgeten innehåller resultatbudgeten inga större interna poster (affärshändelser inom och mellan sektorer).

mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Verksamhetens intäkter	244	250	256	262
Verksamhetens kostnader	-1 299	-1 355	-1 396	-1 442
Avskrivningar	-72	-77	-81	-86
Jämförelsestörande poster	2	0	0	0
Verksamhetens nettokostnader	-1 125	-1 183	-1 220	-1 266
Skatteintäkter	929	953	987	1 028
Generella statsbidrag och utjämning	256	281	298	310
Verksamhetens resultat	60	51	64	71
Finansiella intäkter	3	3	3	3
Finansiella kostnader	-33	-29	-35	-39
Resultat efter finansiella poster	-30	25	32	35
Extraordinära intäkter	0	0	0	0
Extraordinära kostnader	0	0	0	0
Årets resultat	30	25	32	35

Balansbudget

Balansbudgeten visar planen för hur kommunens tillgångar förändras och hur de finansieras. Det egna kapitalet utgör kommunens förmögenhet och definieras som tillgångar minus avsättning och skulder. Tillgångarna ökar i takt med att kommunen investerar i lokaler, anläggningar och infrastruktur samt minskar i takt med avskrivningarna. Det egna kapitalet ökar med årets resultat. Upplåning ökar de långfristiga skulderna.

mnkr	Budget	Budget	Plan	Plan
	2025	2026	2027	2028
Anläggningstillgångar	1 869	1 992	2 086	2 150
Bidrag till infrastruktur	11	10	10	9
Omsättningstillgångar	311	311	311	311
SUMMA TILLGÅNGAR	2 191	2 313	2 407	2 470
Eget kapital	589	613	646	681
Avsättningar	195	194	193	194
Skulder	1 408	1 506	1 568	1 595
- varav långfristiga lån	904	962	1 025	1 052
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	2 191	2 313	2 407	2 470
Poster inom linjen				
Ansvarsförbindelse pensionsförpliktelser	259	242	233	224
Borgensåtagande	441	549	600	629

Kassaflödesbudget

Från resultatbudgeten överförs årets resultat och avskrivningar till kassaflödesanalysen. Denna visar samtliga in- och utbetalningar avseende den löpande verksamheten, investerings- och exploaterings-verksamheten samt finansieringsverksamheten. Av kassaflödesanalysen framgår också förändringen av de likvida medlen från årets början till årets slut. Med likvida medel menas kommunens bankkonto, kontanta medel samt kortfristiga placeringar.

mnkr	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Finansieringsbehov				
Investeringar	-300	-200	-175	-150
Försäljning	2	0	0	0
Summa investeringar	-298	-200	-175	-150
Finansiering				
Medel från den löpande verksamheten	112	142	112	123
Utbetalning avsättningar	0	0	0	0
Nyupplåning	145	58	63	27
Amortering lån	0	0	0	0
Minskning kortfristiga lån	0	0	0	0
Summa finansiering	258	200	175	150
Årets Kassaflöde	-40	0	0	0
Likvida medel vid årets början	65	25	25	25
Likvida medel vid årets slut	25	25	25	25

Driftsbudget och politiska prioriteringar

Driftsbudget

Överst i driftsbudgeten visas de ekonomiska ramarna för kommunens verksamheter och sektorer under budgetperioden. Till skillnad från kommunens resultaträkning innehåller driftsbudgeten interna poster (affärshändelser inom och mellan sektorer).

Sektorernas budgetramar har sin utgångspunkt från tidigare beslutad budget för 2025. Justeringar har sedan gjorts till följd av politiska prioriteringar som kan utgöra så väl satsningar som neddragningar.

Mnkr	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Politisk verksamhet	-14,2	-14,9	-14,0	-14,0
Sektor ledning och verksamhetsstöd	-84,7	-88,6	-88,6	-88,6
Sektor lärande	-449,0	-447,8	-445,6	-443,2
Sektor omsorg	-476,6	-490,1	-495,6	-498,8
Sektor samhällsutveckling	-91,2	-91,4	-90,8	-90,8
Affärsdrivande Vatten och avlopp	0,0	0,0	0,0	0,0
Affärsdrivande Avfall	0,0	-1,0	-1,0	-1,0
Ofördelad budget (lön, pris, kap, hyra, lokalv, kost)	-25,3	-66,9	-105,4	-147,6
Utökade rammar - ökad internränta			-3,1	-5,3
Summa nämndsverksamhet	-1 141,0	-1 200,7	-1 244,0	-1 289,2
Pensionskostn/skuldförändr. avseende semesterlön/arbetsgivaravgifter	-18,1	-13,6	-16,4	-18,4
Försäljning fastigheter, mark	2,0	0,0	0,0	0,0
Avgår interna poster	32,6	31,8	40,0	41,9
Summa nettokostnad	-1 124,5	-1 182,5	-1 220,4	-1 265,7
Skatteintäkter	928,7	952,8	986,9	1 027,5
Generella statsbidrag	256,1	280,5	297,8	309,6
Finansiella intäkter	7,1	5,8	7,5	8,3
Finansiella kostnader	-36,2	-33,6	-40,9	-45,0
Avgår interna finansiella intäkter	-4,3	-2,8	-4,5	-5,3
Avgår interna finansiella kostnader	3,3	4,6	5,8	6,0
Resultat	30,2	24,8	32,2	35,4

Politiska prioriteringar

Nedanstående förändringar utgår från budgetram 2025 och gäller från 2026 om inget annat anges.

Valnämnden som ingår i den politiska verksamheten får en ökad budgetram för år 2026 om 0,75 mnkr för att genomföra allmänna val till riksdag, region- och kommunfullmäktige. Ökningen återförs 2027. Ett nytt avtal för överförmyndarverksamheten träder i kraft i samband med ny mandatperiod. Baserat på dagens kommuninvånarantal och ärendefördelning mellan kommunerna innebär det minskade kostnader med 0,14 mnkr från 2027, vilket budgetramen justeras för. Revisionens budgetram är oförändrad bortsett från kompensation för de generella årliga indexuppräkningsarna.

Sektor ledning och verksamhetsstöd tillförs en utökad budgetram på 3,2 mnkr från år 2026. Det avser kostnader för två digitaliserings tjänster 1,6 mnkr och digitaliseringspott 0,5 mnkr, för att kunna dra nytta av den snabba utvecklingen som sker. Tjänsterna innebär en digital samordnare och en tekniskt driven utvecklare. Digitaliseringspotten möjliggör att vidta utvecklingsåtgärder under pågående år istället för att vänta in en ny budgetprocess. Sektorn förstärks med ytterligare en kommunikatör, 0,5 mnkr, som medfinansieras av den affärsdrivande verksamheten. Sektorn tillförs också 0,4 mnkr för att finansiera en trafikstrateg som vi delar tillsammans med Stenungsund och Tjörn. I tjänsten ingår att arbeta strategiskt med trafikfrågor, bland annat ny fast förbindelse till Orust. Sektorn får också kompensation för volymökning av friskvårdsbidraget med 0,2 mnkr.

Sektor lärande tillförs en utökad budgettram på 1,2 mnkr från 2027 till förstärkt bemanning inom förskolan. År 2025 fick sektorn 1,9 mnkr till samma ändamål, vilket var den första delen av två på totalt 3,1 mnkr. Bemanningen i förskolan är förhållandevis låg jämfört med andra kommuner. Därutöver är det generellt långa vistelsetider för barnen, höga sjuktal bland personalen och svårigheter att få vikarier, vilket gör det utmanande att hålla önskad kvalitet.

År 2024 fick sektorn en satsning på resursskola som successivt ska finansieras inom ordinarie budgettram. Den totala kostnaden för resursskolan beräknades till 3,0 mnkr. År 2024 fick sektorn 2,0 mnkr, varav 1,0 mnkr återlämnades 2025 och ytterligare 1,0 mnkr ska återlämnas 2026.

Sektorn har redan nu och får under planperioden ett vikande barn- och elevantal i verksamheten, vilket innebär att volymen och resurstilldelningen i det övergripande resursfördelningssystemet minskar med -0,3 mnkr till 2026. Det är framför allt antalet förskolebarn och gymnasieelever som minskar medan antalet barn i grundskolan är relativt oförändrat 2026. Till år 2027 och 2028 minskar sektorns budgettram med ytterligare -3,4 mnkr och -2,4 mnkr, vilket beror på ännu färre barn i förskolan och elever i gymnasiet.

Sektor omsorg tillförs en utökad budgettram på 13,0 mnkr från 2026 och ytterligare 3,0 mnkr från 2027. Satsningar innefattar ökade kostnader för ekonomiskt bistånd 2,5 mnkr, volymökning under 2024 för hemtjänst 2,5 mnkr, nytt LSS-boende 5,0 mnkr från 2026 och ytterligare 3,0 mnkr från 2027. Därutöver kompenseras för framtida volymökning av antalet brukare inom hemtjänsten med 3,3 mnkr 2026, ytterligare 2,5 mnkr 2027 och ytterligare 3,2 mnkr 2028. Volymökningen innebär totalt 9,0 mnkr under hela planperioden.

Sektor samhällsutveckling tillförs en utökad budgettram på 2,2 mnkr från 2026. Men från 2027 är det bara 1,6 mnkr, det vill säga 0,6 mnkr lägre än för 2026. Sektorn kompenseras för lantmäteri-förrättningar och markersättning i samband med övergång till kommunalt huvudmannaskap, vilket är en engångskostnad 2026. Övriga satsningar är 0,4 mnkr för ökade driftskostnader för kommunalt huvudmannaskap och räddningstjänsten 1,2 mnkr.

Affärsdrivande verksamhet – avfall tillförs 1,0 mnkr för att täcka kostnader för provtagning i de äldre avfallsdeponierna.

I potten **ofördelad budget** finns utrymme för budgetkompensation till sektorerna under löpande år för kapitalkostnadsförändringar, löne- och prisökningar, indexhöjning av lokalhyror, kost och lokalvård samt i övrigt mindre tekniska justeringar. I potten ingår 1,0 mnkr för ökade OB-kostnader till följd av nya avtal från 2025 samt 2,3 mnkr för inre rivning och direktavskrivning av bokfört värde på Södra strandvägen.

Sektorernas ramförändringar mellan åren

Ramförändringar mnkr	2026	2027	2028
Politisk verksamhet			
Ingående budget	14,1	14,9	14,0
Budget 2024-2026 allmänt val 2026	0,75	-0,75	
Budget 2025-2027 nytt avtal överförmyndarverksamhet		-0,14	
Ny budgetram	14,9	14,0	14,0
Sektor ledning och verksamhetsstöd			
Ingående budget	85,4	88,6	88,6
Budget 2026-2028 friskvård	0,2		
Budget 2026-2028 kommunikatör	0,5		
Budget 2026-2028 digitaliseringstjänster och digitaliseringspott	2,1		
Budget 2026-2028 trafikstrateg	0,4		
Ny budgetram	88,6	88,6	88,6
Sektor lärande			
Ingående budget	449,1	447,8	445,6
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	-0,3	-3,4	-2,4
Budget 2024-2026 egen finansiering resursskola	-1,0		
Budget 2026-2028 ökad bemanning förskolan		1,2	
Ny budgetram	447,8	445,6	443,2
Sektor omsorg			
Ingående budget	476,8	490,1	495,6
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	3,3	2,5	3,2
Budget 2026-2026 ekonomiskt bistånd	2,5		
Budget 2026-2026 ny gruppbostad	5,0	3,0	
Budget 2026-2026 volymökning hemtjänst	2,5		
Ny budgetram	490,1	495,6	498,8
Sektor samhällsutveckling			
Ingående budget	89,2	91,4	90,8
Budget 2024-2028 kommunalt huvudmannaskap drift	0,4		
Budget 2024-2028 kommunalt huvudmannaskap lantmåteriförrättning och markersättning	0,6	-0,6	
Budget 2024-2028 bemanning räddningstjänst	1,2		
Ny budgetram	91,4	90,8	90,8
Affärsdrivande Avfall			
Ingående budget	0,0	1,0	1,0
Budget 2024-2028 affärsdrivande verksamhet - deponi	1,0		
Ny budgetram	1,0	1,0	1,0

Affärsdrivande verksamheter

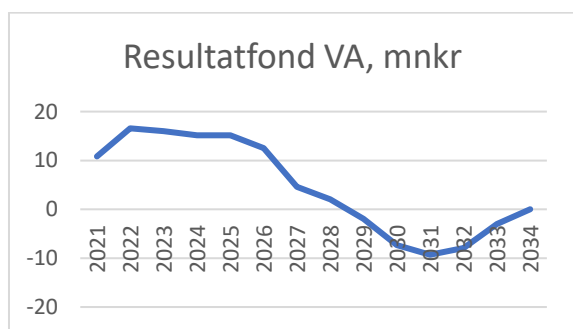
Affärsdrivande verksamhet finansieras huvudsakligen genom avgifter istället för skatt. I undantagsfall kan avgiftsverksamheten finansieras av skattemedel. Syftet är inte att gå med vinst, utan att täcka kostnaderna genom avgifterna.

Beslut om taxor och avgifter tas i separata ärenden i kommunfullmäktige.

Vatten och avlopp

Ekonomisk översikt mnkr	Bokslut 2024	Budget 2025	Prognos april 2025
Verksamhetens intäkter	73	74	76
Verksamhetens kostnader	-74	-73	-73
Finansnetto	1	-1	-1
Årets resultat	-1	0	2
Resultatfond	16	15	17

Under perioden 2026-2028 står VA-verksamheten inför stora kostnadsökningar i form av kapitalkostnader (avskrivning och ränta). År 2026 aktiveras det ombyggnationen av Ellös reningsverk och VA-länk väst vilka medför ökade kapitalkostnader med cirka 14,4 mnkr. Om arbetet fortlöper utan förseningar så kommer VA-ledningen mellan Tuvesvik-Ellös och VA-ledningen vid Hals-Skogslyckan att aktiveras år 2027. För investeringen i reningsverket finns det en investeringsfond på 22,7 mnkr som kommer att återföras under reningsverkets beräknade ekonomiska livslängd. Det minskar kapitalkostnaderna med 0,7 mnkr per år. Verksamheten har även en upparbetad resultatfond som kommer att användas under några år framöver. Nedan visas ett diagram över hur resultatfonden kan utvecklas under de kommande åren. Den bygger på de genomförda och planerade investeringarna som kräver taxehöjningar.

Under perioden finns det ett behov av att höja taxan med cirka 10 % per år mellan åren 2026-2031 för att sedan återgå till mer normala årliga höjningar av taxan från år 2032. Kommunen ligger i framkant vad gäller VA-utbyggnaden med nyrenoverat reningsverk och med nya överföringsledningar mellan de större orterna

samt planer på ett nytt vattenverk. När dessa investeringar är genomförda återstår ett främst underhållsbehov och en betydligt mindre investeringsnivå än vad som förbrukas mellan åren 2020-2030.

Avfall

Ekonomisk översikt mnkr	Bokslut 2024	Budget 2025	Prognos april 2025
Verksamhetens intäkter	69	71	71
Verksamhetens kostnader	-70	-71	-72
Årets resultat	-1	0	-1
Hushållskollektiv	0	0	0
Verksamhetskollektiv	-1	0	0
Äldre deponier	0	0	-1

Just nu pågår den största förändringen av avfallshantering i Sveriges historia. Det har inneburit ändrade förutsättningar för utformningen av avfallstaxan. Kostnadsbilden har också förändrats. Kostnader för behandling och hantering har i många fall ökat, bland annat beroende på nya skatter, högre miljökrav och nya tjänster. Avfallstaxan kommer med all sannolikhet behövas höjas framöver för att möta bland annat ökande miljökrav och förändrad lagstiftning. Införande av fastighetsnära insamling ska påbörjas 2027 och därför har verksamheten som avsikt att inte göra några större förändringar av taxan till 2026 innan beslut är tagit vilket insamlingssystem som bland annat ska väljas. Indexjustering av taxan 2026 kan dock bli aktuell.

Investeringsbudget

En investering är en anskaffning av en fysisk anläggnings-tillgång eller en immateriell anläggningstillgång där vissa kriterier ska vara uppfyllda, bland annat att den ekonomiska livslängden överstiger tre år. Exempel på fysisk anläggningstillgång är investeringar i byggnader, gator, vägar och ledningar. Exempel på immateriell anläggningstillgång är systemlicenser eller uppsättning av ett IT-system med hjälp av konsulter.

Investeringsnivå, mnkr

	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Totalt	300	200	175	150
Varav cirka affärsdrivande verksamhet	144	120	100	100

Kommunfullmäktige fastställer investeringsramar för kommande budgetår samt de två efterföljande planeringsåren. Den totala investeringsramen avgörs av de finansiella målen.

Investeringsbudgeten som kommunfullmäktige beslutar om redovisas på projektnivå för större projekt som överstiger 5 mnkr och investeringsportföljer. De större projekten i investeringsbudgeten planeras att starta under planperioden, men vilket år investeringsutgifter infaller och med vilken totalram avgörs i beslutspunkter enligt projektmodellen. Till grund för planering av investeringar finns bland annat VA-plan, bostadsförsörjningsplan, cykelstrategi, lokalförsörjningsplan samt digitaliseringsplaner.

Mer information om strukturen för investeringar finns under rubriken planerings- och uppföljningsprocessen.

Ungefär 100 mnkr är en nivå på investeringar som kommunen kan finansiera med egna medel utan att behöva nyupplåna till. Under perioden 2011-2022 hade kommunen i snitt ca 100 mnkr/år. Från 2023 och framåt är investeringsnivåerna betydligt högre, vilket innebär att kommunen behöver låna pengar för att finansiera investeringarna. En hög investeringsnivå innebär inte bara högre avskrivnings- och räntekostnader utan vanligtvis också andra ökade driftkostnader som kräver utrymme i kommunens driftbudget.

Av den totala investeringsramen avser minst hälften investeringar i affärsdrivande verksamhet, det vill säga vatten- och avloppsverksamheten samt avfallsverksamheten.

Projekt över 5 mnkr

1. Beslutade och startade projekt

Affärsdrivande investeringar

- VA-länk öst-väst Varekil-Ellös
- VA-ledning Tuvesvik-Ellös

Skattefinansierade investeringar

- Gruppbostad LSS i Henån
- Renovering Södra Strandvägen 19

2. Underhåll och reinvesteringar

Skattefinansierade investeringar

- Renovering Varekils förskola, syllbyte
- Renovering räddningsstationer

3. Nya investeringsbehov

Affärsdrivande investeringar

- Nytt vattenverk
- VA-exploatering Svanesund Norra etapp 2
- Åtgärder inom avfallsverksamheten inför övergång till fastighetsnära insamling av förpackningar

Skattefinansierade investeringar

- Ny gruppbostad LSS
- Nytt särskilt boende
- Ellös kaj
- Muddring i Henån
- Exploatering Henån C norra hamnpromenad och torg
- Arkiv
- Serverhall

Investeringsportföljer

Affärsdrivande investeringar

- VA-underhåll 10 mnkr

Skattefinansierade investeringar

- Fastighetsunderhåll 8,2 mnkr
- Verksamhetsanpassningar i fastigheter 1 mnkr
- Energieffektiviseringar i fastigheterna 1,5 mnkr
- Cykelvägar, ej Trafikverkets 3 mnkr
- Hamnverksamhet 3 mnkr
- IT-infrastruktur 2,5 mnkr
- Attraktiva samhällen 2 mnkr
- Mindre investeringar i sektorerna 4 mnkr

Exploateringsbudget

Med markexploatering avses åtgärder för att anskaffa, bearbeta och iordningställa råmark för att kunna bygga bostäder, affärer, kontor eller industrier. I markexploateringsverksamheten ingår därmed också att bygga kompletterande gemensamma anordningar som gator, grönområden, vatten och avlopp samt elanläggningar med mera.

Kommunen arbetar med ett flertal exploateringsprojekt för att säkerställa bostads- och industrimarksförsörjningen framöver.

Framtagande av tomter för försäljning genom exploateringsprojekt består av olika faser. Kommunen har valt att följa upp exploateringsprojekten utifrån fyra faser, planering och förstudie, projektering, genomförande och försäljning.

Planerings- och förstudiefasen; här arbetar kommunen med att ta fram planprogram och detaljplaner samt göra utredningar för exempelvis arkeologi. Alla utgifter och inkomster i denna fas ska redovisas i resultaträkningen. Budget för arbete kring detta ligger i sektor Samhällsutvecklings driftbudget. I budget 2023 uppgår budget för detaljplaner för exploateringsprojekt till ca 2,5 mnkr.

Projektering; nu är det bestämt vad som ska byggas eller konstrueras och utgifterna för projekteringar redovisas främst i investeringsprojekt. I denna fas omklassificeras även eventuellt mark till exploaterings-området från markreserv. Budget för arbete i denna fas ligger främst i investeringsbudgeten för perioden.

Genomförande; flera investeringsprojekt kan pågå samtidigt inom respektive exploateringsområde, exempelvis byggs vägar, belysning, gång- och cykelvägar. Utgifter som inte får räknas som anskaffnings-värde för tomten redovisas som kostnad i resultaträkningen (driftskostnad). Budget för nödvändiga investeringar finns i investeringsbudgeten, som återfinns i balansbudget och kassaflödesbudgeten där

exploateringsbudget för arbete med mark för iordningställande av tomter finns.

Försäljning; här redovisas försäljningsinkomster per tomt med avdrag för anskaffningsvärdet för tomten samt eventuella försäljningsomkostnader. Redovisning av tomtförsäljning och markanvisningar redovisas i resultaträkningen som försäljning fastigheter, mark och tomter.

I de flesta exploateringsprojekt befinner sig verksamheten just nu i planerings- och förstudiefasen.

Prioriterade exploateringsprojekt

Under 2026 är det följande områden som prioriteras utan prioriteringsordning:

- Svanesund centrum norra – detaljplan är antagen och förskola är i drift samt byggnation av bostäder påbörjas för etapp 1.
- Svanesund centrum södra – antagande av detaljplan samt markanvisning av byggrätter annonseras.
- Henån centrum södra - Detaljplan antas. Därefter påbörjas genomförande.
- Åvägen Henån – Detaljplan antagen. Byggnation av trygghetsboende samt genomförande av exploateringen på resterande tomter inom området
- Östra Dalby - framtagande av detaljplan.
- Kommunala småexploateringar – Framtagande av detaljplaner för bostäder där det inte behövs investeringar i infrastruktur.
- Kommunala tomter och Egna hem Huseby Ellös

Orustbostäder

Budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin under budgetåret i de kommunala koncernföretagen.

Stiftelsen Orustbostäder ingår i kommunkoncernen och följer årsredovisningslagen och BFNAR 2016:10 årsredovisning i mindre företag enligt K2 regelverket. Nedan uppgifter har lämnats av Orustbostäder. Siffrorna har inte justerats för att följa de kommunala redovisningsprinciperna och ingå i en koncernsammansättning.

Finansiella mål

Den övergripande målsättningen är en positiv soliditetsutveckling samt en bibehållen direktavkastning. Orustbostäder har haft en positiv utveckling av soliditeten och bibehållit direktavkastningen under de senaste fem åren.

Ekonomisk översikt

Mnkr	Bokslut 2024	Budget 2025	Prognos april 2025
Verksamhetens intäkter	77,0	79,1	79,5
Verksamhetens kostnader	69,2	78,6	78,3
Finansnetto	0,8	0,5	1,2
Årets resultat	0,8	0,5	1,2
Soliditet %	17,30	N/A	N/A
Direktavkastning %	4,0	N/A	N/A
Nettoinvesteringar	8,6	42,5	1,1
Långfristig skuld	408,4	438,4	408,4

N/A = inte tillämpningsbart

Flerårsöversikt

%	2024	2023	2022	2021	2020
Soliditet	17,30	17,08	16,77	16,59	16,36
Direktavkastning	4	4	4	4	5

Ekonomisk analys per den 30 april 2025

Utfallet för perioden 1 januari till 30 april 2025 är positivt (+1,4 mnkr). Prognosen för helåret ligger inom budget (+0,5 mnkr).

Hyresförhandlingarna (+4,8 %) färdigställdes i januari och gäller från den första februari 2025.

Verksamhetens planerade utveckling åren 2026-2028

Stiftelsens övergripande målsättning är en ekonomi i balans. De senaste årens kostnadsökningar till följd av den höga inflationstakten kommer även fortsättningsvis att påverka stiftelsens resultat negativt. Detta tillsammans med ökande räntekostnader för stiftelsens fastighetskrediter medför att kommande års

resultatnivåer förväntas vara positiva med på en blygsam nivå.

Verksamheten ska bedrivas i enlighet med stiftelsens stadgar och allmännyttiga principer. Stiftelsen Orustbostäder ska vara en hyresvärd med hög servicegrad och ett varierat utbud av bostäder som motsvarar våra kunders efterfrågan och betalningsförmåga.

Förhoppningen är att lägre marknadsräntor och politiska reformer för ökat bostadsbyggande ska medge uppstarten av flera nyproduktioner i Svanesund och Henån under perioden. Orustbostäder fortsätter arbetet inom ramen för Allmännyttans klimatinitiativ med målsättningen att bli helt fossilfria till år 2030 jämte med minskad energianvändning.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Anta förslag till budget 2026 och flerårsplan för 2027 och 2028 daterad 2025-06-02.
2. Fastställa skattesatsen till 22,21 kr per skattekrona för 2026, vilket innebär en sänkt skattesats med 10 öre jämfört med 2025.
3. Fastställa de finansiella målen för kommunen och de övergripande målen för verksamheterna.
4. Godkänna befolkningsprognosen 2025 som underlag för kommunens planering.
5. Fastställa driftbudgetramarna för kommunstyrelsen och dess sektorer för år 2026 samt preliminärt för 2027 och 2028.
6. Uppdra till kommunstyrelsen att genomföra de satsningar och uppdrag som framgår av budgeten och flerårsplanen.
7. Kommunstyrelsen ska besluta om kompensation för pris- och löneökningar samt kapitalkostnadsförändringar och i övrigt mindre tekniska justeringar till sektorerna inom ramen för ofördelad budget. Kommunstyrelsen får delegera beslutanderätten vidare.
8. Inte anvisa några medel till myndighetsnämnderna, sociala myndighetsnämnden samt miljö och byggnadsnämnden.
9. Fastställa investeringsbudget för år 2026 samt preliminära investeringsramar för 2027 och 2028.
10. Fastställa internräntan till 2,75 % för år 2026 och preliminärt 3 % för år 2027 och 2028.
11. Kommunstyrelsen under år 2026 har rätt att omsätta lån, det vill säga låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under år 2026.
12. Kommunstyrelsen under år 2026 har rätt att nyupplåna, det vill säga öka kommunens skulder under år 2026, med totalt 58 miljoner kronor.
13. Nödvändiga taxeförändringar för de affärsdrivande verksamheterna och eventuellt andra taxor och avgifter beslutas separat i kommunfullmäktige.

Vision Orust 2040

Orust – den gröna och trygga ön
där tanken är fri och drömmar får liv

Orust kommun 473 80 HENÅN

Kommunhuset, Ävägen 2-6 telefon 0304-33 40 00

kommun@orust.se www.orust.se